

خانواده مبلغان ۲

ماهنامه اطلاع‌رسانی، علمی، آموزشی
سال اول-شماره ۲ / جمادی الثانی ۱۴۴۴

■ نیزه‌های عاطفی کودکان مبلغان

■ برکات خانه‌های شلوغ

■ آرامش سردار

■ لطفاً وصل کنید به دکتر عکری!

■ چگونه کمال‌گرا نباشیم؟

■ هدیه‌ی نشان‌دار

مکتب حاج قاسم
متوقف نخواهد شد...

عالم‌گداز

زن مسلمان برای ورود در صحنه سیاست و میدان کار و تلاش و نیز ایفای نقش فعال در جامعه همراه با تحصیل، عبادت، همسرداری و تربیت فرزندان، می‌تواند پیرو فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها باشد و دخت گرامی پیامبر عظیم‌الشان الهی را الگوی خود قرار دهد.

۱۳۷۲/۹/۱۷
رهبرانقلاب

خانواده مبلغان ۲

ماهنامه اطلاع‌رسانی، علمی، آموزشی
سال اول- شماره ۲
جمادی الثانی ۱۴۴۴ قمری
دی‌ماه ۱۴۰۱ شمسی

فهرست

پیام فرمانده ۲
رشته‌ی عشق ۳

دانش‌افزایی

افسانه‌ی جوی خون ! ۶
محدوده‌ی حیا در روابط خانوادگی ۱ ..... ۹
نیازهای عاطفی کودکان مبلغان ۱۴
احکام جوشاندن ۲۲
سنهٔ ضرورتیه ۲ (شش اصل طلایی و ضروری) ۲۴
آسیب‌های فضای مجازی را بشناس (آسیب‌های اعتقادی ۲) ۲۹
هدیه‌ی نشان‌دار ۳۵
برکات خانه‌های شلوغ ۳۹
آرامش سردار ۴۶
مادری از جنس یاس ۴۹
«خانم آقا» ۵۴
چی بخونیم؟ ۵۷
پیوندهای آسمانی ۶۰

مهارت‌افزایی

چگونه کمال‌گرا نباشیم؟ ۶۲
لطفاً وصل کنید به دکتر عسگری! ۶۷
عوامل زمینه‌ساز وفاداری در خانواده ۲ ..... ۷۰
سننتی جاودانه ۱ ..... ۷۵

بصیرت‌افزایی

میم مثل مادر شهید ۷۹

بامخاطبان

یک خاطره، چند نکته «دل متعلق به این جبهه است!» ۸۴
می‌تونی بگی؟ ۸۷

شناسنامه

- صاحب امتیاز: مرکز پژوهش‌های تبلیغی مجتمع آموزشی پژوهشی تبلیغ
- مدیرمسئول: محمود مقدمی
- سردبیر: جواد قراباغی
- هیئت تحریریه: حسین ملانوری، اصغر اخوی، مهدی هادی، علی ملکوتی‌نیا، علیرضازنگویی، جواد قراباغی، محمد حامد مبینی‌راوندی، فروغ کاوروی، هاجر شعبانی موسی کلایه، سیده منیر سیدتقی، رضیه جبرئیل‌زاده، سمانه فرهادتوسکی.
- مدیر اجرایی: احمد اسماعیلی
- صفحه‌آرا و امور هنری: سیدمحسن حسینی

۱. مطالب «خانواده مبلغان» ویژه همسران و فرزندان طلاب و مبلغان است.
۲. مسئولیت مقالات و نوشته‌ها بر عهده نویسندگان است.
۳. مقالات و یادداشت‌های همهٔ نویسندگان، به شرط برخورداری از موازین تبلیغی-پژوهشی، منتشر می‌شود.
۴. نقل مطالب با ذکر منبع مجاز است.
۵. ماهنامه در تلخیص و ویرایش مقالات و نوشته‌ها، آزاد است.
۶. با ارسال نظرات خود، ما را در رشد و بالندگی ماهنامه یاری نمایید.

نشانی: قم، زنبیل‌آباد، بیست‌متری فجر، خیابان دانش، مجتمع شهید صدوقی، فاز ۷، مرکز پژوهش‌های تبلیغی، دفتر ماهنامه خانواده مبلغان.

صندوق پستی: ۳۷۱۳۱۶۴۴۷

تلفن: ۰۲۵۳۳۱۳۲۵۶۴

پایگاه اطلاع‌رسانی: <http://mobaleghankhanvade.ismc.ir/>

پیام فرمانده محیط امن

خانواده یک محیط امنی است که در آن، چه فرزندان و چه

خود پدر و مادر، می‌توانند روح و فکر و ذهن خود را در این محیط

امن و قابل اعتماد، سالم نگهدارند و رشد بدهند. وقتی خانواده سُست

شد، نسل‌هایی که همین‌طور پشت سرهم می‌آیند، بی‌حفاظ‌اند.^۱

انسان برای تربیت است؛ انسان برای هدایت و تعالی و کمال است. این نمی‌شود مگر در

یک محیط امن؛ محیطی که در آن عقده به وجود نیاید، انسان اشباع بشود، در آن تعلیمات

هر نسلی به نسل بعد منعکس بشود و از کودکی یک انسان تحت تعلیم صحیح، روان، طبیعی

و فطری دو معلّم که نسبت به او از همه‌ی انسان‌های عالم مهربان‌ترند یعنی پدر و مادر، قرار بگیرد.^۲

اگر خانواده‌ای در جامعه نباشد، همه تربیت‌های بشری و همه نیازهای روحی انسان‌ها ناکام خواهد

ماند؛ زیرا طبیعت و ساخت بشری این‌گونه است که جز در آغوش خانواده و در محیط خانواده و در

آغوش پدر و مادر، آن تربیت سالم و کامل و بی‌عیب و بی‌عقده و آن بالندگی لازم روحی پیدا نخواهد

شد. انسان زمانی از لحاظ روحی و عاطفی، صحیح و سالم و کامل بار خواهد آمد که در خانواده بار بیاید و در

خانواده تربیت شود. اگر محیط زندگی آرام و مناسبی در خانواده حکم فرما باشد، می‌توان خاطر جمع شد

که فرزندان از لحاظ ساختار عاطفی و روانی سالم هستند.^۳

در خانواده، سه دسته انسان اصلاح می‌شوند، یکی مردها که پدران این خانواده هستند، یکی زن‌ها

که مادران این خانواده‌اند و دیگر کودکان که نسل بعدی این جامعه هستند.^۴

پی‌نوشت

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب علیه‌السلام در خطبه‌ی عقد مورخه‌ی ۱۳۷۶/۱۲/۱۸.

۲. همان، مورخه‌ی ۱۳۷۶/۵/۱۰.

۳. همان، مورخه‌ی ۱۳۷۴/۵/۱۱.

۴. همان، مورخه‌ی ۱۳۷۴/۲/۱۹.

رشته‌ی عشق

جواد قراباغی - سردبیر

هنگامی که خواستند به قم عزیمت کنند به مادرش گفت: شب عید که وقت مسافرت نیست؛ در این هوای سرد کجا می‌خواهیم برویم؟ مادر نگاهی به او کرد و درحالی که اشک چشمانش را پاک می‌کرد این شعر را خواند:

رشته‌ای برگردنم افکنده دوست ●●● می‌کشد هر جا که خاطر خواه اوست

رشته برگردن نه از بی‌مهری است ●●● رشته‌ی عشق است و برگردن نکوست

قمرالسادات، همسر علامه طباطبایی رحمة الله علیه، از خانواده متدین و پاک‌طینت طباطبایی، زنی بود که در سیر تکاملی و سلوک علامه نقش مؤثر داشت. خانمی که همه هستی و نیستی خود را در طبق اخلاص گذاشت و در راه این عارف والامقام تقدیم کرد. دشوارترین مشقّت‌ها را در غربت شهرهای نجف و قم تحمل کرد و حتی یک بار هم گلابه نکرد. علامه طباطبایی رحمة الله علیه درباره‌ی ایشان می‌فرماید: «این زن بود که مرا به اینجارسانید؛ او شریک من در کارهای علمی است و هرچه نوشته‌ام نصفش مال این خانم است.» رحلت این بانو تأثیر عمیقی در روح و روان علامه گذاشت، زیرا مهر و محبت این زن با وفا همچون شیر و شکر با ایشان درآمیخته بود و زندگانی خوشی که بر اساس وفا و صفا بنیان نهاده شده بود، به

هم ریخت. علامه طباطبایی رحمۃ اللہ علیہ در پاسخ پیام تسلیتی که به ایشان داده بودند، بعد از چندین بار حمد خدا نوشتند: «با رفتن او برای همیشه خط بطلانی به زندگانی خوش و آرامی که داشتیم، کشیده شد.» ایشان تا سه چهار سال پس از رحلت همسرشان، هرروز کنار قبرش می رفتند و بعد از آن هم که فرصت کمتری داشتند، به طور مرتب دو روز در هفته، یعنی دوشنبه ها و پنجشنبه ها، بر سر مزارش حاضر می شدند و می گفتند: «بندهی خدا می بایستی حق شناس باشد؛ اگر آدم حق مردم را نتواند ادا کند، حق خدا را هم نمی تواند ادا نماید.»

یکی از عوامل موفقیت مردان بزرگ به ویژه در فضای طلبگی و تبلیغ، داشتن همسران همراه و ثابت قدم بوده است.

به طوری که تأثیر همراهی همسران در شرایط سخت زندگی بزرگان در تاریخ به ثبت رسیده است. حضرت فاطمه علیها السلام

در شرایط سخت آن دوران بهترین دفاع را از همسر خود دارند و خطاب به امام علی علیه السلام می فرمایند: «**رُوحِي لِرُوحِكَ الْفِدَاءُ وَ نَفْسِي لِنَفْسِكَ الْوِقَاءُ يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنَّ كُنْتُ فِي خَيْرٍ كُنْتُ مَعَكَ وَإِنْ كُنْتُ فِي شَرٍّ كُنْتُ مَعَكَ**؛ جانم فدای جان تو و روح و جان من سپر بلای جان تو! ای ابوالحسن همواره با تو خواهم بود اگر تو در خیر و نیکی باشی با تو هستم و اگر در سختی (و بلا) باشی (باز هم) با تو خواهم بود.»

بدون شک در مسیر تبلیغ و ترویج آموزه های اسلامی، سختی ها و مشکلاتی بسیاری وجود دارد. یکی از سختی های زندگی طلبگی، مهاجرت و دور شدن از وطن است که بسیاری از همسران طلاب این سختی را درک کرده و با وجود همه مشکلات و سختی ها، با صبر و استقامت، همراه مردانشان برای ترویج دین تلاش کردند و ثمرات و نتیجه های این تلاش بی وقفه و صبر بر غم غربت، تربیت

نسل‌ها و مردمانی شد که به دفاع از حرم **اهل بیت** علیهم‌السلام برخاستند یا مدافع سلامت و امنیت مردم شدند و برای برقراری امنیت و حفظ سلامت کشور، جان‌فشانی کردند.

تاریخ تحمل نکتی گنج نبینی تا شب نرود صبح پدیدار نباشد^۳

توجه به این آثار و نتایج تبلیغی، علاوه بر کاهش غم غربت، باعث ایجاد انگیزه برای فعالیت‌های تبلیغی خانواده مبلغان نیز خواهد بود. حضور و فعالیت‌های تبلیغی همسران و دختران مبلغان نقش مهمی در موفقیت مبلغان خواهد داشت؛ چراکه در هر منطقه‌ی تبلیغی، نیمی از مخاطبان تبلیغ را بانوان تشکیل می‌دهند و برای ارتباط سالم و کارساز با آنان بهترین شیوه، ورود خانواده‌های مبلغان در این وادی است. البته، اگر سابقه‌ی کار تبلیغی ندارید نگران نباشید! در ماهنامه‌ی خانواده‌ی مبلغان علاوه بر مطالب مفید و مرتبط با مسائل خانواده؛ در بخش‌های «دانش‌افزایی»، «مهارت‌افزایی» و «بصیرت‌افزایی» مطالبی ویژه‌ی خانواده محترم مبلغان منتشر می‌کنیم.

بخش دیگری هم با عنوان «با مخاطبین» جهت انتشار تجربیات تبلیغی، پیام‌ها و مطالب مفید شما در نظر گرفته شده است.

در پایان ضمن سپاس فراوان از همه‌ی عزیزانی که با ارسال مقالات، یادداشت‌ها و پیشنهادهای خود در رشد و بالندگی این نشریه نقش آفریدند، از همه‌ی افراد دغدغه‌مند این مسیر سرنوشت‌ساز، درخواست داریم تا با ارائه‌ی مقالات، یادداشت‌ها، دل‌نوشته‌ها و حتی پیام‌های کوتاه خود، ما را یاری رسانند.

پی‌نوشت

۱. رک: مجله گلبرگ، آبان ۱۳۷۹، شماره ۸، پیام‌هایی به مناسبت رحلت علامه طباطبایی رحمته‌الله.

۲. نهج‌الحیاء، محمد دشتی، بنیاد نهج‌البلاغه، تهران، ۱۳۸۲ش، ص ۱۴۷، ح ۷۵.

۳. غزلیات سعدی/غزل ۲۰۴.

رقیه حیدری آل کثیر
دانش آموخته سطح ۲ حوزه علمیه - کارشناس مشاوره

افسانه‌ی جوی خون!

که چنین حرف‌ها و تصوراتی ریشه در خرافات و احادیث جعلی دارد. بعد از رحلت رسول خدا ﷺ عده‌ای برای جعل حدیث، از حُکام پول می‌گرفتند و اکثر روایات کشتار آخرالزمان، محصول همان دوران است. هدف حُکام جور این بود که مردم را از حضرت مهدی علیه السلام و اهل بیت پیامبر ﷺ بترسانند و بینشان فاصله ایجاد کنند. هدف دیگر، توجیه عملکرد خودشان و مشروعیت بخشیدن

گفت: شنیدن بعضی روایت‌ها و نقل‌ها انسان را از ظهور امام زمان علیه السلام می‌ترساند. اینکه وقتی امام علیه السلام ظهور می‌کنند، از هر هزار نفر ۹۹۹ نفر را می‌کشند؛ تا جایی که جوی خون راه می‌افتد! باورش سخت است که امام علیه السلام به‌عنوان مظهر لطف خداوند، چنین کشتاری راه بیندازد. گفتم: من هم شنیدم، حتی بعضی افراد روی منابر تصویری خون‌آلود از ظهور ساخته‌اند. واقعیت این است

به جنایاتی بود که برای به دست آوردن قدرت و مال دنیا انجام داده بودند.^۱ حضرت مهدی علیه السلام برای هدایت مردم ظهور می کنند. اصلاً حکمت اینکه لقب «مهدی» به ایشان اختصاص پیدا کرده، این است که ایشان می توانند همه مردم جهان را با وجود تنوع فکری و تفاوت نژادی و فرهنگی، به طور ویژه هدایت کنند.^۲ اکثر روایات شیعه می گویند: حضرت مهدی علیه السلام برای همه عالمیان رحمت است و رحمت ایشان شامل همه جهانیان خواهد شد... تا جایی که تمام اهل زمین و آسمان از ظهور آن حضرت خوشحال می شوند؛ حتی پرندگان آسمان و ماهی های دریا! پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند: «اهل آسمان و زمین به وسیله ظهور او خوشحال می شوند، پرندگان هوا و ماهیان دریا نیز با ظهور او شادی می کنند.»^۳ در روایات آمده است که حضرت مهدی علیه السلام از نظر اخلاق، سیرت و صورت شبیه ترین فرد نسبت به رسول خدا صلی الله علیه و آله و مانند ایشان رحمة للعالمین هستند.^۴ امام علیه السلام برای اجرای قوانین اسلام در سراسر جهان می آیند. می دانیم که خداوند دین اسلام را برای تعالی

بزرگ و پرجمعیت در کنار رود نیل می‌فرمایند که مردم آن شهر نه با زور شمشیر و اسلحه جنگی، بلکه تنها با سه بار تکبیر گفتن، تسلیم شدند.^۵ تاریخ نشان داده که دنیا طلبان و زور مداران و منحرفان، به راحتی دست از منافع دنیوی و ظلم و جور و فتنه‌گری نخواهند کشید. روشن است که وقتی بفهمند منافعشان با ظهور حضرت مهدی علیه السلام به خطر می‌افتد، در برابر ایشان می‌ایستند. پس طبیعتاً حضرت برای اجرای عدالت و کوتاه کردن دست آنان و نجات مستضعفان، از زور هم استفاده خواهند کرد. هر چند هیبت و مانور قدرت ایشان باعث تسلیم بدون جنگ اغلب حکومت‌ها خواهد شد.

بشریت فرستاده نه برای نابودی! و در هیچ جای قرآن کریم که کتاب قانون اسلام است، دستور داده نشده که بشریت را برای هدایت و کمال نابود کنید و همه را بکشید؛ چطور ممکن است حکومت چنین دینی با کشتار راه بیفتد؟! حتی در روایات آمده است که حضرت بسیاری از شهرها را بدون جنگ، تصرف می‌کنند. در روایتی آمده است حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در وصف فتح شهری

پی‌نوشت

۱. ر.ک: مقاله «قتل و کشتار در زمان ظهور! آری یا خیر»، مجله امان، فروردین ۱۳۸۵، شماره ۱، ص ۳۴.
۲. ر.ک: نهج البلاغه، محمد دشتی، انتشارات تشیع، قم، چاپ سوم، ۱۳۸۶ش خطبه ۱۳۸، ص ۱۸۲.
۳. مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، میرزا حسین نوری، موسسه آل‌البیت علیهم السلام، قم، ۱۳۶۶، ج ۴، ص ۴۳۱ (۴۳۱)
۴. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیز فرموده‌اند: «الْمُهْدِيُّ مِنْ وَوَلَدِي اِسْمُهُ اِسْمِي وَ كُنْيَتُهُ كُنْيَتِي اَشْبَهُ النَّاسِ بِي خَلْقاً وَ خَلْقاً؛ بحارالانوار، محمدباقر مجلسی، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ج ۳۶، ص ۳۰۹.
۵. الصراط المستقیم الی مستحقّی التقدیم، علی بن یونس عاملی نباطی، انتشارات مکتبه المرتضویه، تهران، ۱۳۸۴ق، ج ۲، ص ۲۵۷.

محدوده‌ی حیا در روابط خانوادگی ۱

الهه صالحی - دانش‌آموخته سطح ۳ حوزه علمیه

شخصیت یکدیگر را حفظ کنند، عشق و محبت به یکدیگر بیشتر خواهد شد. ^۱ در روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است: «حَیْرُ نِسَائِكُمْ الَّتِي إِذَا حَلَّتْ مَعَ زَوْجِهَا حَلَعَتْ لَهُ دِرْعَ الْحَيَاءِ، وَإِذَا لَبِسَتْ لَبِسَتْ مَعَهُ دِرْعَ الْحَيَاءِ!» بهترین زنان شما، زنی است که به هنگام خلوت با همسرش، لباس حیا را از تن درآورد و هرگاه بعد از این خلوت لباس پوشید، جامه حیا را نیز بر تن کند.»

به صورت طبیعی در دوران نامزدی، محبت بین زوجها بسیار اوج می‌گیرد؛ آن‌ها برای یکدیگر احترام فوق‌العاده‌ای قائل‌اند ضمناً در روابط آن‌ها حیای خاصی هم مشاهده می‌شود. ولی پس از ازدواج بسیاری از پرده‌های حیا کنار می‌رود و گاهی حتی محبت بین آن‌ها کم می‌شود. دیگر مقید به سخنان بجا و مناسب نیستند و همین امر باعث می‌شود که مشکلاتی در زندگی پدیدار شود و همسران در مقابل هم قرار بگیرند و بدون اینکه حریم شخصی طرف مقابل را در نظر بگیرند، حرف‌های نامناسبی می‌زنند و یا اعمال ناپسندی را انجام می‌دهند.

برخی از افراد گمان می‌کنند که حفظ حیا در روابط زوجین، با عشق و محبت در تعارض است؛ در حالی که هر چه دو طرف، حریم

قلمرو حیا در روابط زوجین:

الف) پیش از آغاز زندگی مشترک

حیا در خواستگاری

حیا به انتخاب خردمندانه‌ی همسر کمک می‌کند و حتی بهتر از عقل، به جوان مصونیت می‌بخشد. حیا در جریان عشق، نه تنها نقش تدافعی را ایجاد می‌کند؛ بلکه در جذب طرف مقابل نیز، سهم ویژه‌ای دارد. حیا باعث می‌شود که انسان در موقع مناسب از تسلیم شدن در برابر شهوت و غریزه‌ی جنسی اجتناب کند و در حقیقت عامل اعتبار عشق است و عشق را علیه گمراهی‌ها و کج‌روی‌ها در یک جایگاه والا و رفیع، مستقر می‌کند.^۳

داستان ازدواج حضرت علی و حضرت فاطمه علیها السلام مملو از نمونه‌های حیا و آموزش به همسران است. در روایتی آمده است که: «حضرت علی علیه السلام وقتی برای خواستگاری حضرت فاطمه علیها السلام

نزد پیامبر صلی الله علیه و آله رفت، شرم حضور باعث شد درخواست خود را مطرح نکند. در روز سوم وقتی رسول خدا صلی الله علیه و آله ایشان را دید، تبسمی کرد و فرمود: یا علی! مقصودت از آمدن نزد من چیست؟ حضرت علی علیه السلام عرض کرد: یا رسول الله! من پسرعموی شما هستم و در اسلام دارای سابقه‌ام، شما را یاری نموده و در راه خدا جهاد کردم. حضرت فرمود: ای علی آیا خواسته‌ای داری؟ عرض کرد: بله یا رسول الله. فرمود: شاید برای خواستگاری آمده‌ای؟ عرض کرد: بله یا رسول الله».

پرده حیا بین والدین و فرزندان، باید در حد متعارف انجام گیرد و این حریم نباید از حد خود تجاوز کند. والدین باید بدانند چه حرفی و در چه مکانی مناسب فرزندان است و در تربیت آن را به‌کارگیرند که این نکته در زندگانی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله دیده می‌شود. وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله در

جویای احوال حضرت زهرا صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهَا از پیامبر شود. روزی زنان پیامبر صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِمْ به حضرت علی صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ گفتند: آیا می‌خواهی ما از رسول خدا صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بخواهیم تا فاطمه صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهَا را به خانه‌ات بیاورد؟ حضرت علی صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ فرمود: بله. آن‌ها نزد رسول خدا صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رفتند و این مسئله را با حضرت در میان گذاشتند.

رسول خدا صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: چرا علی خود از من درخواست نکرد؟ ایشان گفتند: که علی صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ خجالت می‌کشد و حیا مانع انجام از این امر می‌شود.

مردان جوان باید بدانند که حریم خانواده و همسر خویش را نگه‌دارند و از این امر تجاوز نکنند؛ زیرا وقار و متانت مرد در گفتار مشخص می‌شود و بی‌حیایی باعث می‌شود که جایگاه مرد نزد همسر و خانواده‌اش پایین بیاید.

همچنین سبک زندگی حضرت علی و فاطمه صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهَا نشان‌دهنده‌ی این نکته است که در دوران عقد، همسران نباید

مورد خواستگاری حضرت علی صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ با دخترشان صحبت می‌کند، فاطمه صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهَا چیزی نگفته و سکوت می‌کند و از خجالت چهره‌اش را برمی‌گرداند. رسول خدا صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ برمی‌خیزد درحالی‌که با خود می‌گوید: الله اکبر، همانا سکوت فاطمه نشانه‌ی رضایت اوست»^۴.

چراکه حیای دختر، اقتضا می‌کند که جواب مثبت را به زبان نیاورد. پیامبر صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ این قاعده را در مورد دیگر زنان شریف هم داشت؛ وقتی مردی زنی را خواستگاری می‌کرد، پیامبر صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ می‌فرمود: آیا راضی هستی؟ اگر سکوت می‌کرد، آن را نشانه رضایت زن می‌دانستند.^۵

بعد از این که خطبه عقد بین حضرت زهرا و حضرت علی صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ خوانده شد، حضرت علی صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ تا یک ماه با رسول خدا صَلَّیَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نماز می‌خواند و حیای حضرت، مانع می‌شد

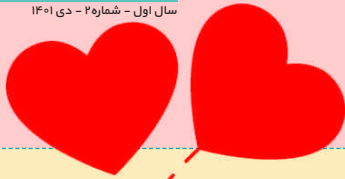
رفتیم و در آنجا او در گوشه‌ای نشست و من در کنار او نشستم و هر دو از حیا و خجالت به زمین نگاه می‌کردیم.^۶ لازم به بیان است: در هر یک از مراحل ازدواج، هر عملی انجام می‌گیرد، با مقاومت حیا روبه‌رو می‌شود؛ اما نکته‌ای قابل توجه این است که اگرچه پرده‌های حجب و حیا در آغاز راه، موانع بسیار خوبی برای جلوگیری از ارتباط نادرست است، اما هنگامی که پیوندی مشروع میان دختر و پسر برقرار می‌شود، دیگر این حیا باید کم‌کم برطرف شود؛ زیرا ادامه داشتن این حیا، باعث عدم ارتباط میان همسران خواهد شد که آنان را در حد غریبه‌ای در پیش از ازدواج نگه می‌دارد. این حیا قبل از ازدواج باید وجود داشته باشد، ولی بعد از آن باید باوقار و متانت کاهش پیدا کند، نه وقیحانه و بی‌شرمانه که باعث هتک حرمت به طرفین به خصوص زنان باحیا شود.

تمام پرده‌های حیا را از بین ببرند؛ زیرا دوران عقد دورانی است که همسران باید بیشتر خود را بشناسند و طرفین باید در نظر بگیرند که اگر ازدواج در این مرحله به جدایی کشیده شد، کمترین آسیب را دیده باشند.

حیا در مقدمات عروسی

بعد از این که وسایل ازدواج حضرت علی و حضرت فاطمه علیها السلام فراهم شد، شب عروسی پیامبر صلی الله علیه و آله به ام سلمه فرمود: فاطمه را بیاور، ام سلمه به دنبال فاطمه علیها السلام رفت و او را در حالی که پایین لباسش بر زمین کشیده می‌شد نزد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آورد. در این هنگام پیامبر صلی الله علیه و آله دست فاطمه را گرفت و در دست علی قرارداد و برای آنان دعا کرد و فرمود: به سوی خانه خود بروید و صبر کنید تا بیایم. علی علیها السلام گفت: دست فاطمه علیها السلام را گرفتیم و باهم به خانه

نتیجه آنکه:

به خوبی روشن است، کاهش حیا در ارتباط زوجین به معنای بی حیا بودن نیست؛ بلکه به معنای برداشته شدن موانعی است که تاکنون مفید بوده؛ ولی از این پس، وجود آن‌ها می‌تواند در زندگی زناشویی اختلال ایجاد کند. اگر بنا باشد همه همسران در همان حیای قبل از ازدواج باقی بمانند، هیچ پیوند زناشویی برقرار نخواهد شد و اگر برقرار شود، دوام نمی‌یابد.^۷

ادامه دارد ...

برای مطالعه بیشتر:

۱. مروارید عفاف (کاوشی در حیا، غیرت و حجاب)، سید حسین اسحاقی، مرکز

پژوهش‌های اسلامی صداوسیما، چاپ اول، ۱۳۸۶.

۲. حیا، امیرحسین بانکی پور فرد، انتشارات حدیث راه عشق، چاپ اول، ۱۳۸۴.

پی‌نوشت

۱. جلوه‌های حیا در روابط خانوادگی، سیده مرضیه علوی، مرکز نشر هاجر، قم، چاپ اول، ۱۳۹۶، ص ۶۷.
۲. کافی، کلینی، دارالحدیث للطباعه والنشر، چاپ اول، ۱۴۳۰ق، ج ۱۰، ص ۵۷۱.
۳. جلوه‌های حیا در روابط خانوادگی، ص ۶۸.
۴. زندگانی حضرت زهرا علیها السلام، محمدباقر مجلسی، (ترجمه جلد ۴۳ بحارالانوار)، ترجمه محمد روحانی، انتشارات مهام، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۹، ص ۴۱۹.
۵. جلوه‌های حیا در روابط خانوادگی، ۱۳۹۶، ص ۶۹.
۶. همان، ص ۴۲۵.
۷. پژوهشی در فرهنگ حیا، عباس پسندیده، موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، قم، ۱۳۸۴، ص ۱۹۸.

نیازهای عاطفی کودکان مبلغان

زهرا ناطق ایبائلو - سطح ۳ حوزه علمیه - کارشناس ارشد علوم حدیث
اکرم جعفری ثانی - سطح ۲ حوزه علمیه - کارشناس ارشد فقه و حقوق

از مسائل مهمی که مبلغان بزرگوار در مناطق تبلیغی خود با آن مواجه‌اند و کمتر درباره‌ی آن سخن گفته‌شده، مسئله‌ی نیاز فرزندان آنان است؛ زیرا مبلغانی که خانواده‌های خود را در تبلیغ به همراه دارند، مسئولیت بیشتری در قبال امر تبلیغ دارند و نه تنها رفتارها و گفتارهای شخصی آنان، بلکه عملکرد خانواده‌هایشان نیز در کار تبلیغی مؤثر است. چگونگی رفتار مبلغ با همسر و فرزند خود، کیفیت رفتار همسر و فرزندان مبلغان روحانی با دیگر مردم، نوع پوشش ظاهری، رفت‌وآمدهای خانواده مبلغان در محیط تبلیغ و... همواره تحت نظر است!

واجب است، یاد بگیرد.»^۳ شایسته است مبلغان دینی که کار ارزشمند انبیاء الهی را به عهده دارند، آنان را نیز الگوی فرزندان خویش قرار دهند. پدر و مادر متعهد به دین و تبلیغ با حفظ جایگاه خانواده در رفع نیازهای فرزندان خود در سنین کودکی تلاش می‌کنند؛ بنابراین نباید تبلیغ و کار را مقدم بر خانواده کنند؛ چراکه توقع مخاطبان مبلغان این است که یک مبلغ و همسرش الگوی تمام‌عیار کلامی و رفتاری در تربیت فرزندان باشند. امروزه مهم‌ترین مسئله والدین مبلغ، غفلت و مسامحه‌ی رفتاری نسبت به کودکان است. گاهی مشاهده می‌شود که با بالا رفتن انتظار فراگیری حجم زیادی از مواد آموزشی از کودک در محیط تبلیغ و بازه‌ی زمانی خاص، مبلغان با تهیه لپ‌تاپ، تبلت، گوشی تلفن همراه و امثال آن برای فرزند، مرتکب خطای رفتاری و تربیتی شده‌اند

یکی از نشانه‌های بندگان مؤمن خدا، این است که پیوسته خواهان خلف صالح و فرزندان پاک از همسران و ذریه خویش‌اند و نه تنها خلف صالح بودن را از همسران خود می‌خواهند، بلکه خواهان پاک‌ی نسل خویش که از فرزندان آنان به وجود می‌آید نیز هستند. ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾؛ و آنان که می‌گویند: پروردگارا! ما را از سوی همسران و فرزندانمان خوش‌دلی و خوشحالی بخش، و ما را پیشوای پرهیزکاران قرار ده.

از آنجاکه کودکان مبلغان در محفل علم و مسائل دینی به سر می‌برند، انتظار این است که با اصول و الگوهای اسلامی بزرگ شوند. آگاهی به نیازهای زندگی و اولویت‌های کودکان باید مدنظر بوده و ضرورت والدین در حدی باشد که تمام مراجع در رساله‌ها فرموده‌اند: «مسائلی را که انسان غالباً به آن‌ها احتیاج دارد،

و احساس می‌کنند کودک را در کنار خود دارند؛ هرچند به‌مرور زمان آسیب‌های رفتاری و تربیتی دامن‌گیر خانواده می‌شود. علت این امر نداشتن آگاهی کافی به نیازهای کودکان و راهکارهای صحیح آن است.

ابعاد نیازهای کودکان مبلغان

۲. نیازهای روحی و عاطفی مانند
ابراز و تأمین محبت کلامی و
عاطفی و امنیت خاطر، دوستی،
احترام و....

۱. نیازهای پایه
مانند غذا، پوشاک،
مسکن و....

در این مقاله از مهم‌ترین نیازهای روانی کودکان مبلغان که بیشتر در معرض تهدید و آسیب‌اند، سخن گفته می‌شود.

تقویت می‌کردند. امام صادق علیه السلام در این زمینه می‌فرماید: «حضرت موسی علیه السلام از خداوند پرسید: خدایا، برترین اعمال نزد تو کدام است؟ خداوند فرمود: دوست

۱- ابراز محبت کلامی به کودکان

پیشوایان معصوم علیهم السلام به‌عنوان رهبر و پیشوا، به کودکان خویش بسیار محبت می‌ورزیدند و شخصیت آن‌ها را

محبت داشته باشند، بنابراین حفظ آرامش محیط خانه، ضروری است، در غیر این صورت آن‌ها دوگانگی شخصیت پیدا کرده و زمینه‌های تربیت و هدایت در آن‌ها کاهش می‌یابد. همسران مبلغان نیز به خاطر شرایط تبلیغ، گاهی در ابراز محبت به کودکانشان دچار سردرگمی شده و افرادی زودرنج، لجباز و خودخواه با تنش‌های روحی بار می‌آورند. یکی از بهترین راه‌هایی که می‌توان به والدین مبلّغ در این زمینه یادآور شد؛ به‌کارگیری کلام‌هایی مانند:

«**عزیزم، فرزند، دلبندم و...**» و رفتارهای محبت‌آمیز مانند «بوسیدن، نوازش کردن، در آغوش گرفتن و...»، در محیط خانواده است که باید نسبت به فرزندان خود انجام دهند. همین مسئله در جمع‌های تبلیغی اعم از مسجد و حسینیه و مهمانی‌ها هم صدق می‌کند که لازم است با زبان احترام کودکان

داشتن کودکان؛ زیرا من آن‌ها را بر فطرت توحید خود آفریدم و اگر آن‌ها را بمیرانم، همه آن‌ها را به رحمت خود، به بهشت داخل می‌کنم».^۶

توجه به این نکته ضروری است که تبلیغ فقط گفتاری نیست، بلکه محل و منطقه حضور و زندگی خانوادگی مبلّغ را هم در برمی‌گیرد. وقتی یک مبلّغ کودک خود را به محل تبلیغ و به میان مخاطبانش می‌برد، رفتار خود و همسرش با فرزندان خردسال زیر ذره‌بین نگاه مخاطبانش خواهد بود.

کودکان مبلّغان اعم از طرح هجرت یا روحانیان مستقر و... به دلیل شرایط خاص منطقه تبلیغی ممکن است در محل و زمان تبلیغ خسته شده و هم‌بازی و ابزار سرگرمی نداشته باشند. پس بهانه‌گیری اولین عکس‌العمل رفتاری آن‌ها است. این کودکان از طرف پدر و خصوصاً مادر نباید احساس کمبود

را صدا زد و با آن‌ها سخن گفت، چنانچه در روایات زیاد مورد تأکید قرار گرفته است. امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی می‌خواستند با فرزندانشان، به‌ویژه در سنین پایین سخن بگویند، از واژه‌ی «یا بُنّی» استفاده می‌کردند که حاکی از مهرآمیز بودن و نشان دادن مهر درونی به فرزندان بود.

۲- تأمین امنیت خاطر کودکان مبلغان

همسر یک روحانی وظیفه تربیتی سنگینی نسبت به دیگر مادران دارد که توجه به بعضی نکات در این زمینه بسیار کمک‌کننده است؛ از جمله اینکه کودکان مبلغان در مقایسه با کودکی که در مهدکودک دوران خردسالی خود را سپری می‌کند، در محیط خانواده احساس امنیت و آرامش بیشتری داشته و فضای زندگی را متناسب و ایده آل فطرت خود می‌بیند.

یا به‌طور مثال در روایات اهل بیت علیهم السلام یکی از راه‌های تأمین امنیت خاطر کودکان، بوسیدن فرزند است. چنانچه در روایات آمده است که وقتی حضرت فاطمه علیها السلام بر پدر وارد می‌شد، آن حضرت

دستش را می‌گرفت و می‌بوسید و بر جای خودش می‌نشانید و هرگاه رسول خدا ﷺ بر دختر وارد می‌شد، بانوی دو عالم نیز به احترام پدر از جای برمی‌خاست و دست آن حضرت را می‌بوسید و در جای خود می‌نشانید.^۵

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نیز برای بوسیدن فرزند، این‌گونه سفارش نموده است:

«اَكْتَبُوا مِنْ قُبَلَةِ اَوْلَادِكُمْ فَإِنَّ لَكُمْ بِكُلِّ قُبَلَةٍ دَرَجَةٌ فِي الْجَنَّةِ»؛

فرزندان خود را زیاد ببوسید؛ زیرا برای شما در هر بوسیدن،

درجه‌ای در بهشت است.»^۶

باید توجه داشت که فرزندان مبلغان بیشتر در معرض آسیب‌های اجتماعی محیط پیرامون خود هستند. همسر یک مبلغ، کودکان را از فضاهای آشفته و اضطراب دور می‌کند و با عمل به روایات، فضایی در زندگی آنان به وجود می‌آورد که هیچ نوع احساس ناامنی و اضطراب خاطر در آن‌ها به وجود نیاید و دچار تناقض نشوند.

لحنی آرام و صدایی ملایم، شمرده شمرده گفتن کلمات به‌جای تند و با صدای بلند حرف زدن، از کلافگی و بهانه‌گیری کودک می‌کاهد. کودک درسایه‌ی امنیت، احساس ارزشمندی و مفید بودن داشته و مسائل خود را آسان‌تر با پدر و مادر در میان می‌گذارد. او به‌طور طبیعی انتظار محبت و توجه از دیگران دارد.

صحبت لذت‌بخش با
فرزندان، یکی دیگر از
راهکارهای تأمین امنیت
خاطر است.

بازی با کودکان نیز یکی از اسباب تأمین آرامش روانی و تجدیدقوای کودک است. در منابع روایی بازی و حرف زدن حضرت زهرا علیها السلام با امام حسن و امام حسین علیهم السلام با وجود تمام مشکلات و گرفتاری‌های حکومتی و محیطی، ذکرشده است.^۷ کودکان مبلغان تا جهت رفع خستگی و تجدید نشاط، نیاز به بازی‌ها و سرگرمی‌های مناسبی دارند تا بعدازآن بتوانند بهتر با محیط پیرامون کنار بیایند. این بازدهی بیشتر، آن‌ها را بهتر همراه والدین می‌کند. بدون تردید، فرزندان که محصول تربیت چنین خانواده‌هایی هستند؛ از روانی سالم و روحیه‌ای قوی برخوردار خواهند بود.

تأمین وسایل بازی و سرگرمی فردی و جمعی برای کودک در محل تبلیغ با ریزی ادارات و یا هزینه شخصی و همیاری اجتماعی در محل تبلیغ، راهکار دیگری است که می‌توان ارائه داد، به شرط آن‌که متناسب با محیط تبلیغی باشد و چیزی فراتر از عرف محل نباشد، به‌طور مثال در مناطق محروم که غالب کودکان برای داشتن اسباب‌بازی‌های معمولی هم مشکل دارند، مبلّغ برای فرزندش ماشین برقی بخرد!!

نتیجه‌گیری

در خانواده مبلغان، توجّه به نیازهای مادّی و روانی کودکان در ابراز محبت و امنیت خاطر از طرف پدر و مادر، به‌ویژه مادر ضروری است. عموم مردم انتظار دارند تبلیغ گفتاری و رفتاری یک مبلغ راستین را در اعمال و روش زندگی او مشاهده کنند و می‌خواهند بدانند یک نفر عالم دینی که ده‌ها حدیث و آیه و روایت درباره‌ی زندگی صحیح و پرورش فرزندان سالم به مردم می‌آموزد و آنان را با شیوه‌هایی مختلف به سمت سعادت و دیانت دعوت می‌کند، خود چگونه در زندگی شخصی و همراه با همسرش به آن‌ها عمل کرده است که در این مقاله برخی از راه‌های ابراز محبت کلامی به فرزندان و ایجاد امنیت خاطر برای آن‌ها بیان گردید.

پی‌نوشت

۱. «خانواده و وظائف مبلغان دینی»، عبدالکریم تبریزی، مجله مبلغان، شماره ۵۰، بهمن و اسفند ۱۳۸۲، ص ۷۸.
۲. فرقان/ ۷۴.
۳. مکارم الاخلاق، رضی الدین، ابی الحسن بن فضل طبرسی، مؤسسه الاعلمی، ۱۳۹۲، ص ۲۴۷.
۴. بحارالانوار، محمدباقر مجلسی، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۴۰۷، ج ۱۰۱، ص ۹۷.
۵. بانوی نمونه اسلام فاطمه زهرا علیها السلام، ابراهیم امینی، ص ۱۰۸ و ۱۰۹.
۶. بحارالانوار، محمدباقر مجلسی، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۴۰۷، ج ۱۰۱، ص ۹۲.
۷. «وَ كَانَتْ فَاطِمَةُ تُرْفَضُ ابْنَهَا حَسَنًا لِللَّهِ وَ تَقُولُ أَشْيَاءَ أَبَاكَ يَا حَسَنُ وَ إِخْلَعُ عَنْ الْحَقِّ الرَّسْنَ وَ أُعْبِدُ إِلَهًا ذَا مَتْنٍ وَ لَا تُؤَالِ ذَا الْإِخْتِ وَ قَالَتْ لِلْحُسَيْنِ أَنْتَ شَبِيهٌ يَا أَبِي لَسْتُ شَبِيهًا بِعَلِيٍّ». عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآيات و الأخبار و الأقوال، عبدالله بن نورالله بحرانی، ج ۱۱، ص ۸۹۸؛ بحارالانوار، محمدباقر مجلسی، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۴۰۷، ج ۴۳، ص ۲۸۶.

احکام جوشاندن

علی گرجی - دانش آموخته سطح ۳ حوزه علمیه قم

؟ اگر در غذا؛ مویز، کشمش یا خرما ریخته شود و بجوشد چه حکمی دارد؟

جوشاندن و سرخ کردن مواد غذایی:

① اگر انگور و آب انگور را بجوشانند، خوردنش حرام است؛ مگر اینکه دوسوم آب انگور هنگام جوشاندن کم شود، در این صورت حلال می شود.

② خرما، کشمش، مویز:

همه مراجع به جز آیت الله العظمی مکارم شیرازی: جوشاندن و سرخ کردن آن، اشکال ندارد.

آیت الله العظمی مکارم شیرازی: مویز و کشمش اگر در غذا بجوشد و آب به داخل آن نفوذ کند و آب داخلش نیز بجوشد حرام می شود (اما نجس نیست و می توان آن ها را جدا کرد و غذا را خورد) ولی سرخ کردن و دم کردن در برنج و امثال آن مانعی ندارد. سرخ کردن خرما اشکال ندارد و جوشاندن خرما اگر آب آن در غذا مستهلك شود مانعی ندارد؛ ولی اگر زیاد باشد و مستهلك نشود نمی توان آن را خورد.

بقیه مواد غذایی:

جوشاندن و سرخ کردن بقیه مواد غذایی مانند: غوره، آب غوره، سرکه، زرشک، جو، جو پرک، شیره انگور، شیره خرما، شیره توت و... اشکال ندارد.

پی‌نوشت

توضیح‌المسائل محشی، امام خمینی رضی الله عنه، انتشارات دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ ششم، ۱۳۹۸ ه ش، ج ۱ ص ۱۰۰ م ۱۱۳ و ۱۱۴. رساله آموزشی، سید علی خامنه‌ای رضی الله عنه، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران، چاپ اول زمستان ۱۳۹۲، ج ۱، درس ۸.

ستۀ ضروریۀ ۲

(شش اصل طلایی و ضروری)

اکرم کاوری - دانش آموخته‌ی دوره طب ایرانی - اسلامی

قبل ماهنامه، بیان شد که طبق دانش و اندیشه‌ی حکیمان و طبیبان طبِ کهن و اصیل ایرانی، آنچه باعث حفظ صحت و تندرستی است، توجه به شش اصل طلایی و کلیدی است که آن را «ستۀ ضروریۀ» می‌گویند که شامل هوا، خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها، حرکت و سکون، خواب‌و بیداری، استفرغ و احتباس و أعراض نفسانی می‌باشد. در این شماره از ماهنامه نیز به بیان بخشی از اولین اصل (آب‌وهوا) از این شش اصل طلایی (سته ضروریه) می‌پردازیم:

در زمان‌های گذشته، مردم تمام موارد شش اصل سلامتی را رعایت می‌کردند و اگر بیمار می‌شدند به طبیب مراجعه می‌کردند و دارو می‌گرفتند و زود هم سلامتی حاصل می‌شد. اما امروزه ما سته‌ی ضروریه (شش اصل سلامتی) را رعایت نمی‌کنیم و وقتی بیمار می‌شویم انتظار داریم که فقط با مصرف دارو، بیماری‌مان رفع شود؛ البته ممکن است در ظاهر هم خوب بشویم؛ ولی در واقع، فقط عوارض و علائم بیماری از بین رفته؛ اما بیماری در بدن، باقی‌مانده است و با کوچک‌ترین موقعیتی که بدن ضعیف شود دوباره بازخواهد گشت و یا بیماری جدیدی در اثر عدم درمان اصولی بروز می‌کند. در شمارۀ

آب و هوا (الاهویه)

باد، دریا و تغییرات افلاک و ستارگان و رویدادهای غیرطبیعی، مانند بروز عفونت‌های مختلف در هوا و تدابیر هریک از آن‌ها بیان شده است و انسان از زندگی در برخی اماکن مانند نواحی اطراف برکه‌ها، بیشه‌ها و مزارع کلم و تره و سیر و باغ‌های انجیر و گردو، به علت آمیخته بودن هوای آن‌ها به بخارات فاسد، نهی می‌شود.^۱

به‌عنوان نمونه، ابوعلی سینا درباره‌ی انتخاب مسکن که زیرمجموعه‌ی تدابیر هوا محسوب می‌شود، می‌گوید: «وقتی کسی جای سکونتی برمی‌گزیند، باید نوع خاک، حالت پستی و بلندی، باز بودن،

در میان اسبابی که رعایت آن‌ها موجب حفظ سلامتی می‌شود، اولین اصل مهم، هوا می‌باشد. زیرا هوا مستقیم به خون وصل است و نیاز به هضم اول در معده و هضم دوم در کبد ندارد و هوا بلافاصله وارد خون می‌شود.

در مبحث «هوا» که به دلیل ارتباط دائمی و همیشگی انسان با آن، همیشه به‌عنوان نخستین اصل مطرح می‌شود، خصوصیات آب و هوای خوب برای مزاج انسان و تأثیرات مناطق جغرافیایی مختلف بر روی هوا و تأثیرپذیری آب و هوا از شرایط جغرافیایی منطقه مانند کوه،

ملک الاطبا^۱، هوا را تعدیل‌کننده‌ی روح و روان و لازمه‌ی حیات انسان می‌داند و هوای معتدل که به بخارات و ذرات معلق آغشته نباشد را از ضروریات حفظ سلامتی می‌داند. او گردش فصول سال را به‌عنوان تغییرات آب‌وهوایی طبیعی چنین معرفی می‌کند: «بدان که در هر فصلی از فصول، امراض مخصوص متناسب با آن فصل بروز می‌کند.» از دیدگاه وی **فصل بهار**؛ زمان تعادل کیفیات اربعه (حرارت، سردی، رطوبت و خشکی) است و چون اخلاطی که در زمستان در بدن ساکن شده‌اند به دلیل تغییرات آب‌وهوایی در بهار،

پوشش گیاهی، آب و حالت آب در جوشیدن، باز شدن و بالا رفتن و پائین آمدن را بررسی کند و بداند که آیا محل سکونت، بادگیراست و یا جایی گود و فرورفته است. باید بادهای منطقه را بشناسد که آیا سالم است یا نه و همچنین نقاط مجاور آنجا مانند دریا، مسیل‌ها، کوه‌ها و معادن و نوع سنگ‌های اطراف را مورد تحقیق قرار دهد. از تندرستی و بیماری مردم آن سرزمین باخبر شود که تا چه حد نیرومندند، اشتها و هضمشان چه اندازه است و چه غذاهایی می‌خورند؟ بدانند که آیا آب‌های منطقه از مسیره‌های تنگ می‌آیند یا مسیل‌های گشاده و باز، مردم آنجا به چه نوع بیماری‌هایی دچار می‌شوند؟ پنجره‌ها و درهای محل سکونت باید شرقی شمالی باشند، به وارد شدن بادهای شرقی به درون خانه اهمیت زیاد داده شود، آفتاب باید همه جای خانه‌اش را بگیرد، زیرا آفتاب هوا را مساعد می‌گرداند.»^۲

خوردن زیاد پرهیز شود؛ زیرا حرارت بدن برای خروج، به ظاهر بدن متمایل شده و به این دلیل قدرت هاضمه ضعیف می‌شود. آرامش و پوشیدن لباس‌های کتان و استحمام در آب سرد، ۴ ساعت پس از صرف غذا به تقویت بدن در تابستان کمک می‌نماید.

در فصل پاییز؛ به دلیل طبع خشک و سرد آن و برتری مزاج سودا، لازم است تا از غذاهای گرم و تند استفاده نمایند و به منظور پیشگیری از خشکی بدن، یک روز در میان با آب نیم گرم استحمام کنند و از عطر گل‌های خوشبو استفاده نمایند و به امور شاد و مفرح بپردازند.

به‌سوی بعضی از اعضای بدن حرکت می‌کنند که دلیل آبریزش بینی، عطسه و حساسیت‌های بهاری است؛ لذا در بهار لازم است تا فرد، اقدام به تخلیه و تنقیه^۴ آن اخلاط نموده و از خوردن گوشت و شیرینی و غذاهایی با طبع گرم که افزایش‌دهنده‌ی مقدار و غلظت اخلاط بدن است پرهیز نماید. بهتر است تا در این فصل از جامه‌های (لباس‌های) پنبه‌ای استفاده گردد که بدن خنک شود، چون مزاج پنبه سرد است.

در فصل تابستان؛ به دلیل برتری مزاج صفر (گرم و خشک) در بدن، باید در

هر چیزی در عالم بر روی بدن انسان تأثیر می‌گذارد؛ پس هوا اگر معتدل باشد روی انسان تأثیر مثبت می‌گذارد. منظور از هوای معتدل؛ هوایی است که نه خیلی گرم باشد، نه خیلی سرد، نه خیلی خشک باشد، نه خیلی مرطوب. هوای معتدل هوایی است که در تابستان مردم از زیادی گرما، عرق نکنند؛ و در زمستان از زیادی سرما در رنج نباشند و هوایی که زود با آفتاب گرم شود، و هنگام غروب زود سرد شود، بسیار لطیف است و آنچه برخلاف این باشد، هوای غلیظ است و برای تنفس مناسب نیست.^۵

ادامه دارد ...

پی‌نوشت

۱. جامع بهداشت عمومی، دکتر حسین حاتمی، سید منصور رضوی، حسن افتخار اردبیلی و...، انتشارات ارجمند، ۱۳۸۵، ج ۱، ص ۳۲۷.
۲. بهداشت عمومی از دیدگاه پزشکی نیاکان، دکتر حسین حاتمی، کبری حیدری، گروه طب سنتی و پزشکی نیاکان دانشگاه علوم پزشکی ایران، نسخه Pdf.
۳. میرزا کاظم بن محمد رشتی ملقب به ملک‌الاطبا گیلانی (متولد ۱۲۰۲ ه.ق)، در کتاب ارزشمند «حفظ‌الصحه‌ناصری».
۴. تنقیه به معنی خارج کردن مواد زائد از راه مقعد با کمک گیاهان روان‌کننده شکم، که جوشانده‌ی این گیاهان از راه مقعد به داخل روده فرستاده می‌شود.
۵. ذخیره‌ی خوارزمشاهی، اسماعیل جرجانی، نشر سفیر اردهال، ج ۱، ص ۳۴۳.

در فصل زمستان؛ به دلیل طبع سرد و تر آن و برتری مزاج بلغمی، سالمندان و افراد با مزاج بلغمی دچار بیماری و ناراحتی می‌شوند و لازم است تا تحرک (فعالیت بدنی خود را افزایش دهند و کسانی که در بدن خود رطوبت زیادی دارند باید از غذاهای معتدل و غلیظ استفاده نمایند؛ زیرا هضم غذا در این فصل آسان است. در این فصل باید از جامه‌های ابریشمی و پنبه‌ای استفاده نمایند و از حجامت و فصد، خودداری نمایند.

به‌طور کلی کار اصلی هوا؛ کمک به پایین آوردن درجه حرارت بدن، حاصل از سوخت‌وساز سلول‌ها و کمک به هضم غذا است.

آسیب‌های فضای مجازی را بشناس

(آسیب‌های اعتقادی ۲)

محمد کهوند

کارشناس رسانه و فضای مجازی

در شماره‌ی قبل، برخی از آسیب‌های اعتقادی فضای مجازی بیان شد، در این شماره نیز به برخی دیگر از آسیب‌های اعتقادی می‌پردازیم:

۱ تلاش برای اثبات عدم وجود خدا؛

۴- ارتداد

۲ ناکارآمد نشان دادن حکومت دینی؛

رسانه‌های مجازی متعلق به دشمنان،

۳ ضد انسانی نشان دادن احکام دین؛

فعالیت بسیار وسیعی در خصوص نشر

۴ پیشرفته و بدون مشکل نشان دادن

کفر و شرک انجام می‌دهند. گروهی از

کشورهایی که دین را از صفحه‌ی

فعالان ضد اسلامی در این رسانه‌ها که

سیاسی خود خارج کرده‌اند.

خود را آنتیست و خداناباور می‌نامند،

بسیار تلاش می‌کنند تا احساس بیزاری

از دین مبین اسلام را، در نوجوانان و

جوانان ایجاد کرده و در ادامه، آنان را

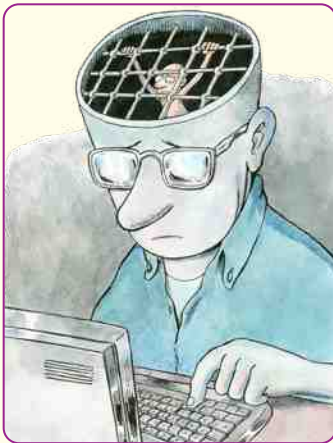
از اسلام خارج کنند. این افراد غالباً در

تلگرام، کلاب‌هاوس و اینستاگرام فعالیت

می‌کنند و روش کلی آنان برای تأثیرگذاری

بر اندیشه، احساس و رفتار جوانان در

خصوص دین اسلام عبارت است از:

طبیعی است، فردی که به دلیل داشتن علاقه‌های پوچ و دروغین زیاد، دچار انزوا شده است، نسبت به تمام افراد غیر همفکر خودش، مواضع سخت و بدبینانه می‌گیرد.

دنیای مجازی، به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی که بستر اصلی تعاملات فضای سایبر است، به علت تکثر نقش‌های حبابی و پوچ که افراد از خود بروز می‌دهند، در لابه‌لای دروغ‌ها محاصره شده است. این حصر در درآمدت می‌تواند سبب آن گردد که فرد حاضر در این فضای زیست نوین، به سبب ندیدن حقانیت در مناسبات انسانی، دچار نوعی خاص از پوچ‌گرایی شود که معلول فقدان عشق و تنزل مفهوم عشق است.

قسمت قابل توجهی از فضای شبکه‌های اجتماعی، اشباع شده است از کسانی که با رفتارهای نابهنجار، با نمایش گذاشتن خود در ویتترین پروفایلشان، در تقلای آن

در برخی موارد، نوجوانان و جوانان ناآگاه نسبت به حقایق دین، وضعیت واقعی معیشت مردم در کشورهای به‌اصطلاح جهان اول^۱ و دست آوردهای حکومت دینی، جذب تبلیغات مسموم آتئیست‌ها شده و اظهار بیزاری از دین می‌کنند.^۲

❌ ۵- نهیلیسم^۳

بدون شک هر فردی بر اساس نقش و مسئولیتی که دارد، در جامعه اهمیت و ارزش پیدا می‌کند و جعل این نقش‌ها، می‌تواند آسیب‌های فراوانی را به پیکره‌ی جامعه وارد کند؛ اما این نقش‌های جعلی و توخالی، چگونه باعث پوچی می‌شود؟

این موضوع سبب احساس پوچی در دودسته از افراد می‌شود: **دسته اول**، افرادی که با به نمایش گذاشتن ویتترین وارخویش در شبکه‌های مجازی، سعی دارند از تجمع افراد در گرد خود لذت ببرند. این افراد هنگام مشغول شدن به نیازهای کاذب، دچار بی‌هدفی می‌شوند که این مسئله، خود سبب گسست روانی آن‌ها نیز می‌شود. از طرف دیگر نیز تجمع شخصیت‌های

هستند که شهوت شهرت را در خود ارضا کنند و از تعریف‌ها و تمجیدهای توخالی و گذرا لذت ببرند؛ غافل از اینکه با این کار، حباب‌های توخالی از شخصیت‌ها و نقش‌های جعلی را در اطراف خود به وجود می‌آورند. وقتی این حباب‌های توخالی ترکیدند یا جذب یک ویتترین زیباتر شدند و درست زمانی که فرد خود را تنها دید، اکنون تحت تأثیر پوچی حباب‌ها، به نهیلیسم می‌رسد و این زمانی است که فراموش می‌کند عشق حقیقی چیست و عاجز از درک محبت بی‌ریا می‌شود. غافل از اینکه همه چیز پوچ نیست و فقط این خود اوست که دیگر توانایی درک حقیقت را ندارد.

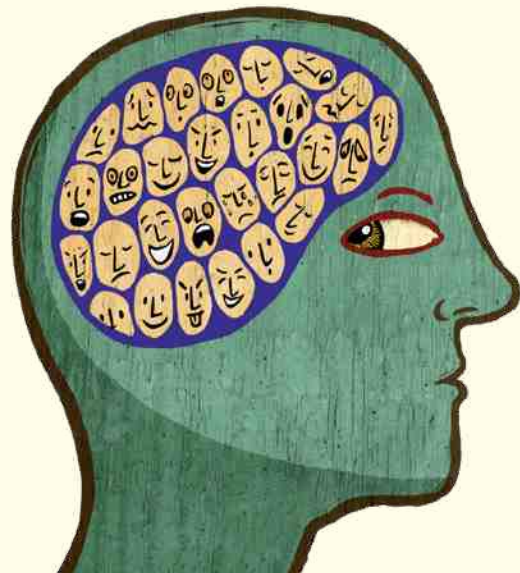
موجی از بیماری‌های روانی و پوچ‌گرایی به همراه می‌آورد.^۴

در پایان این بخش مناسب است به این مهم توجه داشته باشیم که توجه به دستورات قرآنی و معارف دینی عامل مهمی در کاستن این آسیب‌ها است. قرآن کریم در سوره نساء می‌فرماید:

﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾^۵

مجازی دور این دسته، باعث می‌گردد که این افراد به‌صورت روزمره با گفتارها و کردارهایی سروکار داشته باشند که بعضاً ساخته و پرداخته تخیلات است و ریشه‌ی حقیقی ندارد؛

✓ **دسته دوم**، افرادی که دچار گسست روانی و پوچی در فضای سایبر می‌شوند، خود شخصیت‌های مجازی‌ای هستند که با جعل نقش‌ها و خطاب قراردادن خود با عنوان‌هایی، مانند: برادر یا آجی یا ایجاد تعاملات مبهم، به کمک انتخاب عناوینی برای رابطه خود، مانند دوست اینترنتی، سعی در اغوای جامعه هدف خود، یعنی ویتترین‌ها دارند. این افراد نیز به‌نوبه‌ی خود به‌سبب شخصیت‌های متفاوتی که از خود بروز می‌دهند، دچار مشکلات روحی، روانی می‌شوند. چرخه‌ی این‌گونه تعاملات، به‌مرور زمان، به‌واسطه شخصیت حقیقی افراد مجازی در فضای وب، به زیست‌بوم حقیقی جامعه سرایت می‌کند و با خود،

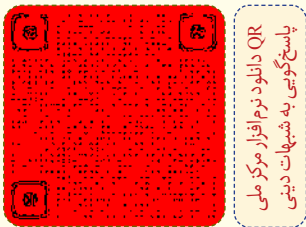

از آن‌ها روی برگردانید، و مجلسشان را ترک کنید تا زمانی که وارد موضوع دیگری بشوند. نکته‌ی مهم آنکه خداوند در پایان آیه به این مسئله مهم اشاره می‌فرماید که اگر فراموش کردید چنین جلسه‌ای را ترک کنید، به محض اینکه یادتان آمد جلسه را ترک کنید، تا با این قوم ظالم یکجا نباشید: «... وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»؛ اگر شیطان از یاد تو ببرد، هرگز پس از یاد آمدن با این جمعیت ستمگر منشین! باتوجه به این دو آیه مبارکه حضور در کانال‌ها، گروه‌ها و شبکه‌هایی که شبهه‌افکنی می‌کنند، و انسان را در معرض آسیب‌های اعتقادی قرار می‌دهند، چیست؟ آیا جایز است افراد مؤمن و معتقد به اسم «رصد»، در کانال‌های ضد نظام و ضد دین و ضد معنویت و ضد خدا حضور یابند؟ درحالی‌که رصد و بررسی این‌گونه کانال‌ها و شبکه‌ها بر عهده

و خداوند (این حکم را) در قرآن بر شما نازل کرده که هرگاه بشنوید افرادی آیات خدا را انکار و استهزای می‌کنند، با آن‌ها ننشینید تا به سخن دیگری بپردازند! وگرنه، شما هم مثل آنان خواهید بود. خداوند، منافقان و کافران را همگی در دوزخ جمع می‌کند. خداوند متعال در این آیه به این مهم تصریح می‌فرماید اگر مشاهده کردید که یک عده‌ای در حال کفرورزیدن یا تمسخر و استهزاء آیات الهی هستند و یا شبهه‌افکنی می‌کنند و یا به قصد شبهه‌افکنی اعتقادی را بازگو می‌کنند، نباید در جمع آنان حاضر شوید! چراکه حضور در جمع آنان به منزله آن است که شما هم مثل آنان هستید و خداوند شما و آنان را مورد عذاب قرار خواهد داد. همچنین خداوند متعال در آیه ۶۸ سوره انعام بر این نکته تأکید می‌فرماید که اگر کسانی را دیدید که به قصد شبهه‌افکنی به یاوه‌گویی و سخن بی‌منطق می‌پردازند،

نهادهای امنیتی و اساتید پاسخ‌گویی به شبهات اعتقادی و مسلط به مبانی اعتقادی و یا افرادی است که بر مبانی اعتقادی آگاهی داشته باشند. به‌یقین حضور در چنین گروه‌ها و مشاهده کانال‌هایی که به هر نحوی اعتقادات را هدف قرار داده‌اند، در حکم کتاب‌های ضالّه است و همان‌گونه که خرید، فروش و نگهداری چنین کتبی تنها برای کسانی جایز است که به مبانی اعتقادی آگاهی دارند و درصد پاسخ‌گویی به شبهات

مطرح‌شده در آن کتاب‌ها هستند، این گروه‌ها و شبکه‌ها نیز برای افراد خاص مجاز است و کسانی که می‌خواهند از شبهات و پاسخ‌های روز آگاهی داشته باشند، می‌توانند به سایت یا اپلیکیشن مرکز ملی پاسخ‌گویی به شبهات دینی مراجعه‌کنند.^۷

پی‌نوشت

۱. برای آگاه‌سازی فرزندان در این خصوص ر-ک: سراب غرب؛ پیشرفت و رفاه در اسلام یا غرب؟، عبدالله محمدی، انتشارات زائر رضوی، ۱۳۹۶، مشهد.
۲. برای آگاه‌سازی فرزندان در خصوص دست آوردهای حکومت دینی ر-ک: دکل، روح‌الله ولی ابرقویی، انتشارات شهید کاظمی، ۳۳۹، قم و صعود چهل‌ساله، سید محمدحسین راجی، سید محمدرضا خاتمی، انتشارات زائر رضوی، ۱۴۰۱، مشهد.
۳. نهیلیسم که از ریش کلمه لاتین « nihil » یعنی «هیچ‌چیز» گرفته شده، پدیده‌ای است که هرگونه باور و ثباتی را ویران می‌کند. عام‌ترین معنای فلسفی این اصطلاح، گاهی به نظریاتی نسبت داده می‌شود که مدعی‌اند؛ عدم، واقعاً به معنایی وجود دارد. به عبارتی نهیلیسم، وضعیت روان‌شناختی و معرفت‌شناختی است که در آن معنای زندگی، هستی، بودن، خود و حیات از دست می‌رود و در پی آن شرایطی اضطراب‌آفرین و سردرگمی روحی ایجاد می‌شود و بهترین ارزش‌ها، ارزش خود را از دست می‌دهند. ر-ک: فصلنامه علمی تفسیر و تحلیل متون زبان و ادبیات فارسی، دوره ۱۱، شماره ۴۱، پاییز ۱۳۹۸، صص ۹۳-۱۱، مریم محمدزاده.
۴. فامیلیست مجازی (hawzah.net)
۵. نساء/۱۴۰.
۶. انعام/۶۸.
۷. مرکز ملی پاسخ‌گویی به سوالات دینی، پرسش کلید دانایی (pasokhgoo.ir)

هدیه‌ی نشان‌دار

زینب رحیمی تالارپشتی - دانش‌آموخته‌ی سطح ۳ حوزه علمیه

آخر شب، وقتی از خوابیدن بچه‌ها و پدرشان مطمئن شدم، به آشپزخانه رفتم. داروی سفارشی ننه داوود را آماده کردم تا موقع نماز صبح بخورم و دیگر اثری از آن بچه نماند. کمی عذاب وجدان بود اما توان نگه‌داری‌اش را نداشتم. همه‌م‌های از کوچه به گوش می‌رسید. به‌طرف حیاط دویدم. با شنیدن صدای در، قدم‌هایم را بلندتر کردم. در که باز شد، آقای با عبا و عمامه خاکی دیدم. خیره ماندم. او دیگر که بود؟ رو به من کرد و بچه‌ای که در بغل داشت را به طرفم گرفت.

نه. امکان نداشت. با آن همه بچه، این یکی را کجای دلم می‌گذاشتم. دیگر نمی‌کشیدم. از صبح که فهمیدم بعد از چهار دختر و سه پسر با زهم باردارم، مثل مرغ پرکنده شدم. نفهمیدم چطور نهار بچه‌ها را دادم و کی خانه را جمع‌وجور کردم.

فکری به سرم زد. باید سراغ ننه داوود می‌رفتم. داروهایش همیشه جواب می‌داد. کار درست همین بود. به کسی چیزی نگفتم تا فکری برایش کنم و چیزی نشنوم.

این بچه رو قبول می‌کنی؟

چشم گرد کردم و اخم در هم کشیدم.

نه آقا. من خودم بچه زیاد دارم.

حتی اگه علی اصغر امام حسین علیه السلام باشه؟

مانده بودم چه بگویم. زبانم قفل شد. بچه را در آغوشم گذاشت. رو برگرداند تا برود. صدایش زد.

آقا، شما کی هستین؟

من علی ابن حسین، امام سجاد علیه السلام هستم.

اورفت و من از خواب پریدم. به اطراف نگاه کردم. چه خوابی بود؟ چه معنایی داشت؟ آن‌هم در شبی که قصد از بین بردن جنینم را داشتم. سراغ ظرف دارو رفتم. باورم نمی‌شد. ظرف خالی بود. اثری از دارو نبود. اضطرابم اوج گرفت. مطمئن شدم که خوابم به تصمیمم ربط داشت.

صبح سفارش بچه‌ها را به همسایه کردم و از دختر بزرگم هم خواستم حواسش به آن‌ها باشد. سراغ آیت‌الله العظمی دستغیب رحمة الله علیه رفتم.

نشان‌هایش ادامه داشت. علی‌اصغر م
روز میلاد امام سجاد علیه السلام به دنیا آمد
و روز شهادت ایشان در گردان امام
سجاد علیه السلام هم به شهادت رسید.^۲

☑ نشان‌دارش کردند تا به یاد من و تو
بماند هیچ موجودی بدون خواست و
توجه حضرت حق پایه این دنیا نمی‌گذارد.
☑ خاص و خواستنی‌اش کردند تا من
و تو یاد بگیریم، ماندن و بزرگ‌شدن
یک طفل جای کسی را تنگ نمی‌کند.
خدای اوست که روزی می‌دهد و جا
برایش باز می‌کند.

☑ به خواب مادرش آمدند تا با من
و تو حجت را تمام کنند که مسئولیم
در برابر نسل آینده! در برابر نسلی که
به خاطر ترس‌ها و راحت‌طلبی‌هایمان
تنهایی را عمیقاً لمس کردند.
☑ هشدار دادند که برای بهانه‌ای،
سرداری از لشکر امام زمانان علیهم السلام را
نکشیم .

باید تعبیر خوابم را می‌فهمیدم و تکلیفم
را روشن می‌کردم.
خواب را برایشان تعریف کردم. جوابی
دادند که مرا بیشتر در حیرت فروبرد.
☑ شما صاحب پسری میشی که بین
شونه‌هاش نشونه داره، اونو نگه‌دار.^۱

بعد از آن منتظر شدم تا ببینم هدیه‌ی
امام چهارم چه‌طور است.
اسمش را به نیت هدیه امام سجاد علیه السلام
در خوابم، علی‌اصغر گذاشتیم. آن
نشانه که برای فهماندن اشتباه‌کارم
به‌جا گذاشتند، جای دستی بود که
بین شانه‌های پسرکم از روز تولد نقش
بسته بود.

■ نام شهید: سردار علی اصغر اتحادی

■ نام پدر: رضا

■ تاریخ تولد: ۱۳۳۹/۰۸/۲۱

■ تاریخ شهادت: ۱۳۶۸/۰۸/۲۱

فرمانده گردان، هدایت نیروها را به عهده گرفت.

وقتی خبر دادند رفیق صمیمی اش که شوهر خواهرش بود، تیرخورده است، برای برگرداندن او جلو رفت و تیری به قلبش اصابت کرد تا او را به وصال برساند.^۳

در خانواده‌ای پرجمعیت در شیراز به دنیا آمد. خانوادگی فعالیت‌های انقلابی داشتند. برادرش از شهدای قبل انقلاب بود. اولین اقدام انقلابی اش، در سرکوبی غائله‌ی فیروزآباد و ازبین بردن اشراف و خان‌های ضدانقلاب بود که نقش مؤثری را ایفا کرد. به خاطر شور شهادت که در سرش بود، ازدواج نکرد. اهل کوه‌نوری و شکار بود، رسم کنار آمدن با دنیا را خوب بلد بود. بارها به جبهه اعزام شد. با توجه به اینکه دوره خنثی‌سازی بمب رادر ارتش گذرانده بود، با پذیرفتن مسئولیت‌هایی در این قالب، در جبهه و در شیراز با سپاه و بسیج همکاری داشت. همچنین به عنوان

پی‌نوشت

۱. شهود عشق، farsshohada.blogfa.com

۲. پایگاه اطلاع‌رسانی جهان نیوز www.jahannews.com

۳. پایگاه اطلاع‌رسانی سپاه فجر استان فارس

www.tanvir.ir

برکات خانه‌های شلوغ

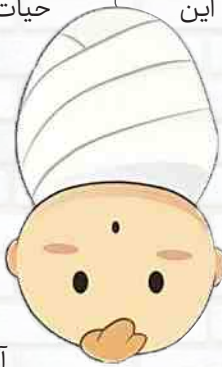
رقیه حیدری آل کثیر - دانش‌آموخته سطح ۲ حوزه علمیه - کارشناس مشاوره

خانه نور و گرما می‌بخشند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد در کشور ما طی ده سال گذشته نه تنها «تک‌فرزندی احتمالی» بلکه «تک‌فرزندی قطعی» افزایش یافته^۱ و این از علل کاهش رشد جمعیت ایران است.

خداوند متعال در سوره الرحمن ۳۱ مرتبه می‌فرماید: «فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ»^۲ و ما را به ذکر و یادآوری نعمت‌های خود توصیه می‌نماید. «فرزند» یکی از بزرگ‌ترین نعمت‌های خداوند به انسان است. فرزندان چراغ‌هایی هستند که به کانون

حیات دنیا و مایه‌ی روشنی چشم
وصف کرده و همچنین از دعا
و حسرت برخی انبیای الهی
برای صاحب فرزند شدن و
بشارت الهی به آنان درباره‌ی
فرزندانشان سخن به میان
آمده که نشانگر مطلوبیت

بی‌توجهی به تعدد فرزندان، این
نعمت بزرگ الهی باوجود فواید
فراوانش، می‌تواند از مصادیق
انکار و تکذیب نعمت‌ها
باشد. در این نوشتار، برخی
ثمرات و فواید تعدد فرزندان
را مرور می‌کنیم تا هم موجب

فرزندآوری شود. روایات بسیاری نیز
از حضرات معصومین علیهم‌السلام به ما رسیده
که حاوی توصیفات عجیبی برای اجر
فرزندآوری، زایمان مادر، محبت و تربیت
فرزند است و دانستن آن‌ها می‌تواند
نگاه عده زیادی را به زندگی تغییر دهد.

رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله می‌فرمایند: «پنج نفر از
دنیا رفته اند ولی پرونده آن‌ها بسته نشده
و دائماً به آنان ثواب می‌رسد. کسی که
درختی کاشته، کسی که چاه آبی برای مردم
حفر کرده، کسی که مسجدی ساخته،
کسی که کتابی نوشته، کسی که فرزندی
شایسته از خود به جای گذاشته است.»^۳

شود خانواده‌های پرجمعیت، به‌ویژه
در خانواده‌های مذهبی و مبلغان دینی؛ با
برکات حاصل از شیوه‌ی زندگی خود، بیشتر
آشنا شده و نعمت را قدر بدانند و همچنین
دیگر خانواده‌ها نیز تشویق شده و خود را
از چنین موهبت بزرگی محروم نکنند.

ارزشمندی تعدد فرزندان در متون دینی

در آیات قرآن و روایات اسلامی آن قدر
تعابیر زیبا و مواهب بی‌نظیر برای
فرزندآوری آمده که نشان از ارزش
بالای آن در نزد خداوند متعال دارد.
آیات بسیاری در قرآن فرزند را به زینت

پیشوایان معصوم علیهم السلام علاوه بر توصیه مردم به فرزندآوری، خود نیز عمل‌کننده به این دستور بودند. در سیره حضرات معصومین علیهم السلام به‌ویژه امام موسی کاظم علیه السلام این موضوع، نمود بسیار دارد که ایشان در زمینه‌ی توجه به ازدیاد نسل سرآمد دیگر ائمه اطهار علیهم السلام بوده است.^۶ با بررسی‌های دقیق تاریخی می‌توان به این راهبرد پی برد که در زمان امام کاظم علیه السلام نسل شیعه در حال تهدید شدن بوده و ایشان با اهتمام به مسئله ازدیاد نسل و همچنین توصیه و تشویق فراوان شیعیان به فرزندآوری برای نجات نسل شیعه تلاش می‌کردند.^۷

آن حضرت، تعداد زیاد فرزندان امت را مایه‌ی مباحات خود عنوان کرده و می‌فرمایند: «ازدواج کنید، فرزند بیاورید و زیاد شوید؛ همانا من در روز قیامت به [زیادی] شما در برابر امت‌های دیگر مباحات می‌کنم.»^۴ امامان معصوم علیهم السلام حتی محبت به فرزندان را پله‌ای برای رشد معنوی و پیشرفت اخروی معرفی کرده‌اند که افراد بی‌فرزند از این امتیازها محروم‌اند. به‌عنوان مثال **حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم** در روایتی فرمودند: «فرزندانتان را زیاد ببوسید زیرا خداوند در برابر هر بوسه‌ای جایگاهی در بهشت به‌گسترده‌گی مسافت پانصدساله به شما عنایت می‌کند.»^۵

در ادامه، به برخی از آثار چند فرزندی در آموزه‌های دینی می‌پردازیم:

۱- سالم و بانشاط‌تر می‌شویم

تازه‌ترین تحقیقات روان‌شناختی و همچنین شواهد و تجارب بالینی متعدد نشان داده‌اند که فرزندان خانواده‌های پرجمعیت نسبت به خانواده‌های کم‌جمعیت از سلامت روان، مهارت‌های اجتماعی و مقابله‌ای بیشتری برخوردارند.^۴ در خانواده‌های پرجمعیت، هم‌بستگی بین اعضای خانواده بیشتر است؛ از سوی دیگر معاشرت، هم‌صحبتی و هم‌بازی شدن کودکان با یکدیگر نیز صمیمیت، مهربانی و احساس تعهد داشتن آن‌ها به همدیگر را بیشتر می‌کند.

۲- خرجمان کم می‌شود

برخی افراد از ترس هزینه‌های زندگی خود را از داشتن فرزندان متعدد محروم می‌کنند. این تصور در مقابل وعده‌های خداوند متعال است که فرموده «خداوند برای رزق و روزی حال و آینده مردم به آنان ضمانت می‌دهد و زیادی نفرت و جمعیت را در رسیدن رزق بی‌اثر می‌داند»^۵ در خانواده‌های شلوغ استفاده از وسایل بازی و تحصیل مشترک که فشار اقتصادی خانواده را کمتر می‌کند، امری عادی است و خود به رشد فرهنگ قناعت و مدیریت مصرف در خانواده کمک می‌کند. اما خانواده‌های تک‌فرزند ناچارند خلأ هم‌بازی را با هزینه‌های متعدد برای فرزندان‌شان پرکنند.

۳- فرزندانمان مسئولیت‌پذیر می‌شوند

زندگی در خانواده پرجمعیت، لزوماً آنس و الفتی بین افراد خانواده ایجاد می‌کند

آنان؛ پذیرش این مسئولیت‌های کوچک در خانواده‌های شلوغ معمول است و حتی بچه‌ها از انجام آن لذت می‌برند و احساس بزرگی می‌کنند. چنین تجاری زمينه‌ی پذیرش مسئولیت‌های بزرگ‌تر را در کودکان و نوجوانان ایجاد می‌کند. گاه مشاهده می‌شود نوجوانان جرأت پذیرش وظایف سنگین را ندارند و یا اساساً در قبال انجام وظایفشان بی‌تفاوت‌اند. دلیل این دو اتفاق، تجربه نکردن پذیرش مسئولیت در دوران رشد است و ضربه بزرگی به فرایند جامعه‌پذیری افراد می‌زند.

۴- خودمان هم با تجربه می‌شویم

والدینی که فرزندان متعدد دارند، با تولد و بزرگ شدن هر فرزند، خودشان نیز رشد کرده؛ سعه‌ی صدر پیدا می‌کنند؛ به مهارت‌های کنترل خشم، دست می‌یابند... این والدین در تربیت فرزندان خود به‌ویژه فرزندان دوم به بعد، موفق‌تر عمل می‌کنند و دلیلش تجربه‌ای است

که احساس تعهدشان را به همدیگر بالا می‌برد؛ به طوری که گاهی خواهرها و برادرها آن قدر نسبت به هم احساس مسئولیت می‌کنند که نمی‌توانند نسبت به مسائل و مشکلات مختلف زندگی یکدیگر بی‌تفاوت باشند. آن‌ها اغلب حامی و پشتیبان یکدیگرند و گاهی این حمایت‌ها، حتی دور از چشم والدین است.

ضمن اینکه در این خانواده‌ها معمولاً وظایفی برای فرزندان بزرگ‌تر تعریف می‌شود که در خانواده‌های تک‌فرزند یا کم‌جمعیت وجود ندارد. مثلاً مراقبت از خواهر و برادر کوچک‌تر در زمانی که مادر باید به کارهای خانه برسد یا بازی کردن با

- که در برخورد با فرزندان اول پیدا کرده‌اند. آن‌ها در مشکلاتی نظیر بیماری و رنج‌های فرزند داری تحمل و صبوری بیشتری دارند و مسائل را با آرامش بیشتری حل می‌کنند.
- ۶- بچه‌ها زودتر صاحب هویت می‌شوند
- معمولاً کودکان در خانواده‌های پرجمعیت، به کمکی بودن در کنار خواهر و برادر راحت‌تر و سریع‌تر با شخصیت و خود واقعی‌شان آشنا می‌شوند و توانایی‌ها و عدم توانایی‌های خود را بهتر شناسایی می‌کنند. این اتفاق برای آنان در محیط امن خانه پیش از ورود به اجتماع اتفاق می‌افتد. خودشناسی در کودکان تک‌فرزند با تأخیر و پس از ورود به محیط‌های آموزشی محقق می‌شود. تک‌فرزندها معمولاً دچار خودمحوری می‌شوند. برای آنان خواست و نیاز خودشان بر همه چیز ترجیح دارد؛ چراکه هیچ‌گاه دیگران را در تزامم با نیازهای خود ندیده‌اند. این خودمحوری از موانع سازگاری در اجتماع است.
- ۷- کودکان پویا و اجتماعی می‌شوند
- کودکان در خانواده‌های پرجمعیت نه تنها به لحاظ روحی و عاطفی اغنا می‌شوند، بلکه اولین ارتباطات اجتماعی و صمیمانه را در فضای امن و ایمنی
- ۵- تربیت‌ها با کیفیت‌تر می‌شود
- یکی از باورهایی که از سوی خانواده‌های تک‌فرزند مشاهده می‌شود، این شبهه معروف است که تربیت یک فرزند آسان‌تر از تربیت دو یا چند فرزند است. خیلی خلاصه بخواهیم به این باور پاسخ بدهیم این است که اتفاقاً برعکس. تربیت بیش از رسیدگی، به بسترسازی و ایجاد فضا وابسته است. لذا هزینه و زحمت آن چندان به کمیت فرزندان وابسته نیست. فضا اگر با کیفیت طراحی شود، تفاوتی ندارد یک فرزند در آن تنفس کند یا سه فرزند. وقتی فضای خانه با رفتارهای والدین به فضای تدین، نظم، علاقه‌مندی به مطالعه، مسئولیت‌پذیری ... تبدیل شد، هر تعداد فرزند وجود داشته باشد، تحت تأثیر همین فضا تربیت می‌شود.

تجربه می‌کنند که استحکام و پایداری آن افراد دچار چالش شوند و یا به طور ضامن سلامت ارتباطات آن‌ها در آینده ناعادلانه‌ای مورد پیش‌داوری قرار گیرند، اما باین‌حال چون از قصد و نیت مثبت اعضای خانواده مطلع‌اند، کمتر دچار آسیب و سردرگمی می‌شوند. کودکان خانواده‌های شلوغ معمولاً معاشرتی و ماجراجو هستند، اعتماد به نفس بالایی دارند و اغلب به هنگام مواجهه با مسئله‌ای در زندگی، در جست‌وجو و انتخاب روشی کارآمدتر هستند و از همه مهم‌تر برای یافتن هویتی مستقل‌تر، پویاتر و مفیدتر بسیار تلاش می‌کنند.

نسبت به روابط دوستانه و دیگر روابط، سالم‌تر، پایدارتر و مطمئن‌تر است. در فضای ایمن خانواده می‌توان به سلامت رقابت‌جویی کرد، بحث و گفت‌وگو، دعوا و مشاجره داشت، با شیوه‌های متفاوت مواجهه با مسائل آشنا شد، نظرات مختلف را شنید، قضاوت‌های متفاوت را مورد توجه قرارداد و... در این فضای صمیمی و امن، اگرچه ممکن است

پی‌نوشت

۱. کدامین نعمت‌های پروردگارتان را انکار می‌کنید؟ (الرحمن/۱۳).
۲. روند و الگوی تک‌فرزندی در ایران، امیر عرفانی و جواد شجاعی، فصلنامه علوم اجتماعی، دوره ۲۶، شماره ۸۵، شهریور ۱۳۹۸، ص ۸۹-۱۰۵.
۳. بحارالأنوار، محمد باقر مجلسی، دار‌احیاء التراث العربی، بیروت، ۱۴۰۳ هـ.ق، چاپ دوم، ج ۱۰، ص ۹۷.
۴. المیسوط فی فقه الامامیه. طوسی محمد بن حسن، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۹۳، ج ۴، ص ۱۹۳.
۵. روضة الواعظین، محمد بن فتال نیشابوری، نشر الرضی، قم، ۱۳۷۵، ص ۳۶۹.
۶. <https://www.balagh.ir/content/15639>
۷. رک: چهارده قرن تلاش شیعه برای ماندن و توسعه، روح‌الله حسینیان، انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۹۰، ص ۱۴۸.
۸. مدیریت در خانواده‌های پرجمعیت، روزنامه جام جم، ضمیمه چار دیواری، ۷ مرداد ۱۳۹۸، شماره ۵۴۴۳، ص ۲، به آدرس: <https://www.jamejamdaily.ir/newspaper/item/32436>
۹. تفسیر نور، ذیل آیه ۳۱ سوره اسراء، محسن قرائتی، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، تهران، تابستان ۱۳۸۰، ج ۷، ص ۵۱.

آرامش سردار

زینب رحیمی تالارپشتی

دانش آموخته‌ی سطح ۳ حوزه علمیه

چگونه می‌توان هم سردار دل‌ها شد، هم همسر و پدري دلسوز و محبوب؟

راز این همه محبوبیت چیست؟

عمری تلاش بی‌وقفه؟

عمری از خودگذشتگی خالصانه؟

عمری رشادت بی‌منت؟ و یا...

اما آنچه بیشتر به چشم می‌آید و فکر را به خود مشغول می‌کند، حاج قاسم بین خانواده‌اش است؛ نامه‌های پرمهرش است. این‌ها باعث می‌شود او را مثل غربی‌ها یک ژنرال تمام‌عیار نبینیم. محبتش سبب می‌شود به چشم یک ایران‌او پدري دلسوز و دل‌رحم باشد.

یک مادر، یک سرچشمه‌ی عشق، که همه از وجود پرمهر و تدبیرش لبریزند. مهرش آن قدر سیراب می‌کند که همسر از بیان دل بستگی و محبتش ابایی ندارد و فرزندان با وجود غیبت‌های بی‌حدیدر، به جایگاه اسطوره‌ای او افتخار می‌کنند.

بعد از آن همه سال قهرمانی و جان فشانی، او که خواب را بر چشم دشمن حرام کرده و دل نگران میلیون‌ها دوست همراهش بوده، وقتی به دیدار معبودش می‌شتابد که یک زن اسماعیلش را قربانی می‌کند و در جواب دعای شهادت معشوقش، «ان شاء الله» می‌گوید.

آن زن، مقاومت و شبیه «زینب علیها السلام» بودن را یاد گرفته بود. دل‌کندن از تکیه‌گاه روزهای سختش را هم، بی‌بی علیها السلام در ساعت یک و بیست به او چشاند.

هیچ جای کار این سردار بی‌نظیر با دو دوتا چهارتا‌های ما جور در نمی‌آید. مثلاً اینکه: مگر می‌شود در طول یک عمر فقط گاهی در خانه باشی و شیرازه‌ی زندگی‌ات درهم نشود؟ مگر می‌شود فرزندان‌ت فقط گاهی پدر را حس کنند ولی گرفتار آسیب‌های اجتماعی نگردند؟ چه می‌شود که شعار به خطا رفته‌ها که می‌گویند: «پدر بالای سرشان نبوده!» غلط از آب درمی‌آید؟

اندکی جستجو کافی است تا بررسی به «نقطه‌ی ثقل» این خانواده؛ همان‌که حاجی در نامه‌اش نگران ادا نکردن حق چهل ساله‌اش به اوست؛ همان‌که حاجی تا لحظه آخر به بخشش و محبتش امید دارد.

دیدنی وقتی کسی عصبی برخورد می‌کند، دیگران چه می‌گویند؟ اولین گزینه این است: لابد در خانه با همسرش دعوا کرده است. آرامش سردار محبوبیت را کنار رفتار فرزندان‌ش که بگذاری، فقط یک نتیجه می‌توانی بگیری؛ یک همسر،

1320

با آنکه خانواده دوستی و محبت بی دریغ سردارمان کم رنگ نبود، اما باز هم ظرف محبتش کنار همان نقطه ثقل، لبریز می شد. چه دور زیبایی! این ها سبب می شود که در آخرین روز زن، حاج قاسم عزیز کرده، خطاب به همسرش این گونه نامه نگاری کند:

همسر گران قدر عزیز و مهربانم! حاجیه حکیمه عزیزم! سلام علیکم؛ حقیقتاً مانده ام در پیشگاه خداوند که چگونه می توانم در این روزهای قریب رفتن، حقّ نزدیک به چهل ساله ی شما را ادا کنم. امیدی جز به بخشش و محبت پیوسته ی شما و خداوند سبحان ندارم. روزت را تبریک می گویم و به خاطر این صبر چهل ساله، دستت را می بوسم. از خداوند سبحان، طول عمر توأم با زندگی فاطمی برایت خواهانم و از اینکه اولین سال را در روز مادر، بدون مادر به سر می کنی برایت صبر و برای آن مرحومه ی مجاهد، اجر و غفران الهی خواهانم.

«همسر ناتوانت در ادای حق الهی خود»

با دیدن زندگی خانوادگی سردار دلها، از خدا خواسته ام تمام زن های سرزمینم را لبریز آرامش و محبت فرماید تا سردارانی تمام قد ایستاده به محضر امام عصر علیه السلام و لشکر ظهور تقدیم نمایند.

مادری از جنس یاس

منصوره مؤدب - دانش‌آموخته سطح ۲ جامعه الزهراء علیه السلام

خانه‌اش محقر بود و گلی. سقفش را با چوب خرما و حصیر پوشانیده و آن را گل‌اندود کرده بودند. با آنکه دختر پیامبر بود؛ دختر یک رهبر جهانی؛ اما پیوند آسمانی‌اش را با مهریه کم و جهیزیه مختصر در خانه‌ای استیجاری آغاز کرد. خانه‌اش عاری بود از هرگونه زرق و برق دنیا و مزین به رنگ و نور الهی. فرش خانه‌اش پوست گوسفندی بیش نبود! لباس‌هایی ساده بر تن می‌کرد و چادری وصله‌دار بر سر. در غذا و معاش همواره به اندک قناعت می‌کرد و دیگران را بر خود و خانواده‌اش مقدم می‌داشت.

سجیه‌اش بود که از نان سفره خویش کم کند تا مسکین، یتیم و اسیر به نان و نوایی برسند.

شوهرش نام‌آور میدان رزم بود و در تمامی نبردها ملازم رکاب پیامبر ﷺ و پرچم‌دار وی. از همین رو اکثر اوقات رنج دوری از او را، به عشق پروردگارش به جان می‌خرید. او خوب می‌دانست حضور همسرش در میدان نبرد به قدری حیاتی است که اگر نباشد جبهه حق لنگ می‌ماند و بر خود واجب می‌دانست که او را در همه مکان‌ها و زمان‌ها یاری دهد.

این مادر ملکوتی با آن سن اندک و دوران کوتاه مادری اش، صدف وجودش، پرورش دهنده‌ی پنج درّ علوی بود و از وجود بابرکتش، نسل پیامبر خدا ﷺ برکت یافت و نور اهل بیت ﷺ از نور کوثر آفرینش در عالم ساطع گشت و «ام‌الائم» تنها برانده فاطمه ﷺ شد. و خداوند این چنین بر این خانه گلی پرمهر، نظر رحمت افکند و خانه زهرا و علی ﷺ برترین مصداق شد برای ﴿فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعُ وَيُذَكَّرَ فِيهَا السُّمُّ﴾؛^۳ (این نورهدایت در خانه‌هایی است که خداوند اذن داده رفعت یابند و نام او در آن‌ها ذکر شود. فاطمه از همان کودکی، مادری را تمرین کرده بود؛ از آن زمان که مادر گرمی اش خدیجه ﷺ او و پدر بزرگوارش را در شرایط سخت شعب ابی طالب تنها گذاشت و به دیدار معبود شتافت. او که خوب می‌دانست داغ همسری به مهربانی و فداکاری خدیجه ﷺ چه اندازه

یاس علی ﷺ که ذوب در خدا بود و جز او و رضای او چیزی در نگاه با عظمتش جلوه‌گر نبود؛ آن چنان باروحیه‌ای الهی دل امیرالمؤمنین ﷺ را محکم داشت و خاطر نازینش را از دغدغه‌ی اهل و عیال و گرفتاری‌های زندگی تهی کرده بود که همسرش با خیالی آسوده برای اعتلای ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ شمشیر می‌زد؛ و فرشتگان الهی در مدحش فریاد: ﴿لَا سَيْفَ إِلَّا ذُو الْقَفَّارِ وَلَا فَتَى إِلَّا عَلِي﴾^۲ سرمی‌دادند.

✓ در مقام همسر، «نِعْمَ الْعَوْنُ عَلَىٰ طَاعَةٍ

اللَّهِ»؛ بهترین یاور برای اطاعت خدا»

✓ و در مقام بندگی، آنگاه که در محراب

عبادت می‌ایستاد آن چنان عاشق و

شیدا فارغ از گذر زمان می‌گشت و با

سیر در ملکوت با همه ذرات وجود،

خدایش را می‌پرستید و خویشتن را

از یاد می‌برد که پاهای مبارکش، ورم

می‌کرد و بدنش از درک جمال و جلال

معبودش لرزیدن می‌گرفت و نور

عبادتش محفل آسمانیان را منور

می‌کرد و هفتاد هزار ملک را به تأیید و

تشویق وامی‌داشت. و از این باب به

زهرا علیها السلام معروف گردید.^۵

✓ در مقام مادری «أَسْوَةٌ حَسَنَةٌ» و الگویی

نیکو در تمامی ابعاد عبادت، پارسایی،

قناعت، انفاق، ایثار، حجب و حیا بود؛

روح و روان فرزندان را از همان کودکی

با تمامی این ابعاد عجین کرده بود و با

امکان بهره‌مندی از بالاترین امکانات،

برای بابا گران است؛ دلش نیامد فقط

دختر بابا باشد، از همین رو با همان

خردسالی‌اش به‌سان مادری دلسوز از

او در برابر آزارهای مشرکین حمایت و از

مقام نبوت پاسداری کرد تا آن‌که بابا لقب

«ام‌ابیها» بر فاطمه‌اش نهاد.

چندی بعد نیز در مقام دفاع از ولایت برآمد

و به‌عنوان اولین مدافع حریم ولایت جان

نازینش را فدا کرد و اولین شهیده‌ی راه

ولایت گشت.

این مادر بصیر در تمامی نقش‌های

زندگی‌اش همواره در اوج قرار داشت و

در بالاترین جایگاه گیتی می‌درخشید.

✓ در مقام دختر، «ام‌ابیها» برای پدر؛

✓ در مقام مادر، «ام‌الائم» برای فرزندان؛

است که آسیه و مریم علیهم السلام افتخار خدمت‌گزاری آستان مادرش به هنگام وضع حمل را دارند.^۷

زنی که به واسطه جایگاه والای آسمانی در آن عمر اندکش، مایه‌ی مباحثات خداوند در برابر فرشتگان قرار گرفت.

زنی که در حجره‌ای کوچک و خانه‌ای محقر انسان‌هایی تربیت کرد که نورشان از بسط خاک تا آن سوی افلاک و از عالم ملک تا آن سوی ملکوتِ اعلی می‌درخشید.

بانویی که رضایت و خشم او معیار رضایت و خشم رسول و رضایت و خشم کبریایی است. بانویی که فریادگر قیام فرهنگی سیاسی در حمایت از ولی خدا بود و با افشاگری‌های بصیرانه‌اش تاریخ را وامدار خود کرد.

آری! زنی که اگر مرد بود نبی بود.^۸

بانویی که زن بودن و مادری کردن را به زیباترین وجه تفسیر کرد و به زنان هویت بخشید تا با افتخار از زن بودن خود سخن

فرزندانش را در سختی و مشقت پروراند؛ چراکه می‌دانست باید مادری، حسین‌پرور و زینب‌آفرین باشد. آری! مادر همان موهبت الهی است. آغوش پرمهر، دستان نوازشگر و نگاه سرشار از عشقش، نمی‌از یم بیکران لطف خداوندی است.

در مقام همسری، این هم‌راه و هم‌پای

علی علیه السلام؛ این یار و به‌یار علی علیه السلام آن اندازه بر خود سخت می‌گرفت که از ابراز خواسته‌های ضروری‌اش نیز شرم داشت، تا مبادا همسرش را به رنج و سختی بیندازد. و در این جهاد عاشقانه به حدی مطیع او بود که تا آخر عمر مبارکش علی علیهم السلام از او نرنجید و به گفته ایشان نگاه به چهره **فاطمه علیها السلام** غم و غصه را از قلب فاتح خیبر می‌زدود و به

ایشان آرامش می‌بخشید.^۹

مگر می‌شود جز این را تصور کرد از زنی که مقام و منزلتش آن قدر در اوج

بگویند، به حقیقت زن بودن افتخار است چراکه رسول مهربانی‌ها صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: از دنیای شما به سه چیز علاقه دارم: «نماز، عطر و زن»^۱ و کج‌اندیشان نفهمیدند که محبوب بودن زن نزد پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در جامعه‌ای که حتی حق حیات نداشت و او را موجودی شوم و نامبارک می‌پنداشتند؛ عطیه‌ای بود الهی.

و این تقارن با نماز و عطر در کلام پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بسیار تأمل برانگیز است؛ چراکه نماز، معراج و بندگی و عطر، یادآور طهارت

و پاکیزگی است. و چه زیبا این تقارن در حدیث نبوی از عروج و پاکی زن حکایت دارد. آیا عطیه‌ای که در ردیف پاکیزگی و معراج قرار گرفته و خداوند او را محبوب حبیب خود گردانیده؛ می‌تواند شوم و نامبارک باشد؟ هرگز.

بانویی که نه تنها الگویی است برای بانوانی که شانه به شانه‌ی مردان خود در عرصه تبلیغ و جهادی عاشقانه پا گذاشته‌اند؛ بلکه برای همه مردان و زنان این عرصه، اسوه‌ای حسنه است.

پی‌نوشت

۱. بحارالانوار، محمدباقر مجلسی، دار احیاء التراث العربی، بیروت، ۱۴۰۳ق، ج ۴۱، ص ۳۳.
۲. همان، ج ۲۰، ص ۵۴.
۳. نور/۳۶.
۴. بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۱۱۷.
۵. همان، ص ۲۴.
۶. ر.ک: در مکتب فاطمه عَلَيْهَا السَّلَام، دکتر علی قائمی، انتشارات امیری ۱۳۷۷، ص ۱۳۳.
۷. بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۲.
۸. صحیفه نور، سید روح‌الله موسوی خمینی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ، تهران، چاپ چهارم، ۱۳۸۶ش، ج ۱۲، ص ۷۲.
۹. «حَبَّتْ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ ثَلَاثُ الظِّبْتِ وَ النَّسَاءِ وَ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ»، معدن الجواهر و ریاضة الخواطر، ابوالفتح محمد بن عثمان کراچی، مرتضویه تهران ۱۳۹۴، ص ۳۱.

«خانم آقا»

مرضیه ساجدی فر

دانش آموخته‌ی سطح ۳ کلام اسلامی،

با صدای جیرجیر در که روی پاشنه چرخید، به سمت هال برگشتم، محمد آقا با یک نان تازه و لبخند همیشگی، وارد شد. دوباره در سلام کردن از من پیشی گرفت. گرم و مهربان جواب سلامش را دادم و نان تازه را کنار سفره گذاشتم. امروز دومین روز سکونت ما در خانه‌ی عالم روستای حسین‌آباد کوه دشت بود. صبحانه را مهمان تخم‌مرغ‌های آقا رمضان بودیم. روستا کوچک بود، اما مردمانی با قلب بزرگ داشت. ما از ابتدای دهه فاطمیه، بار سفر بسته بودیم و در روستاهای کوه

دشت کار تبلیغی می‌کردیم. محمد آقا صبح‌ها تا قبل از اذان ظهر با مردان روستا دم‌خور بود؛ در کارهای مختلفی مثل رفع اختلاف‌ها و یاد دادن برخی احکام در امور اقتصادی، به آن‌ها کمک می‌کرد. ظهر هم نماز جماعت و جلسه‌ی کوتاه انس با

نمی‌رسیدیم. همه برنامه‌ها، منظم و مرتب بود. همه چیز به وقت دین‌داری...
گوجه‌های سرخ‌شده در تابه، حسابی سروصدا به پا کرده بودند. تخم‌مرغ‌ها را با سرعت شکستم و به صدای جلیزولیز روغن، پایان دادم. حالا دیگر زانو به زانوی محمد آقا، کنار سفره‌ی صبحانه نشسته بودم و دونفری از خجالت املت صبحانه در آمدیم.

بعد از جمع کردن سفره لباس‌هایم را تند تند پوشیدم و چایم را که حالا سرد شده بود سر کشیدم. سراغ چمدان رفتم و روسری مناسبی را برداشتم. دیگر پس از سال‌های متوالی تبلیغ، خوب یاد گرفته بودم، چگونه لباس بپوشم!

قرآن، عصرها هم با جوانان و نوجوانان به فراخور حالشان در مسجد روستا، کارگاه فشرده‌ی مهارت‌های زندگی داشت. شب هم به روال هر سال نماز و سخنرانی و هیئت عزاداری دهه فاطمیه.

زنان پاک و باصفای روستا من را "خانم آقا" می‌خواندند و مدام دورم جمع می‌شدند و سؤال‌هایی را که خجالت می‌کشیدند از آقا بپرسند از "خانم آقا" می‌پرسیدند.

راستش را بخواهید همین سؤال پرسیدن‌ها، باعث انگیزه قوی من برای خواندن درس حوزه شد.

وقتی به سفر تبلیغی می‌آمدیم همه چیز با قبل فرق می‌کرد. اینجای برای هر ساعت برنامه داشتیم. وگرنه به تمام اهداف تبلیغی‌مان

آن چیزهایی را که آقا، شب روی منبر برای مردم می‌گوید، در عمل خانواده‌اش نمایان است یا خیر؟
چادر مشکی‌ام را به سر کشیدم و محکم‌تر از قبل گرفتم. دلم غنچ زد برای حجابم و لبخندی بر لب‌هایم نقش بست. زیر لب با خودم نجوا کردم:

"خانم آقا چه بسا جهاد تبلیغ تو، سخت‌تر از همسر طلبه‌ات باشد. تو الگوی عملی هستی برای آنچه همسرت بیان می‌کند. پس به خودت افتخار کن و قدر این مقام را بدان."

بسم اللّٰهی گفتم و خرامان پشت سر همسرم که حالا لباس رزم طلبگی به تن کرده بود از منزل خارج شدم. خدایا به امید تو برای روزهای روشن و پر امید آینده.....

به قول محمد آقا، ما در روستاها باید طوری رفتار می‌کردیم که سبک زندگی مردم به هم نخورد و اگر تغییری هم ایجاد شود به سمت دین‌داری بیشتر باشد.
اصلاً این سفرهای تبلیغی همینش خوب بود، باید مدام مراقب همه چیزت باشی!
حرف زدن، راه رفتن، لباس پوشیدن، استفاده از زیورآلات و... انگار راهت تا آسمان کوتاه‌تر می‌شد و بال گشودن تا بی‌نهایت راحت‌تر.

جلوی آینه روسری مشکی‌ام را با سوزن محکم کردم و ساق دست‌های مشکی‌ام را پوشیدم، تا دستبند ظریف و زیبایی که محمد آقا زمان عقد، دستم کرده بود را از چشم اغیار پنهان کنم. خوب می‌دانستم اینجا من "خانم آقا" هستم و پشت این دو واژه‌ی ساده، هزاران سؤال پناه گرفته!!!
سؤال‌هایی که کوچک‌ترین رفتار من می‌توانست برایشان بهترین پاسخ‌ها را بسازد. اینجا همه دقت داشتند، تا بدانند

چی خوننیم؟

ه. سیدتقی - دانش آموخته سطح ۴ حوزه علمیه رشته فلسفه اسلامی - دکتری مدرسی مبانی نظری

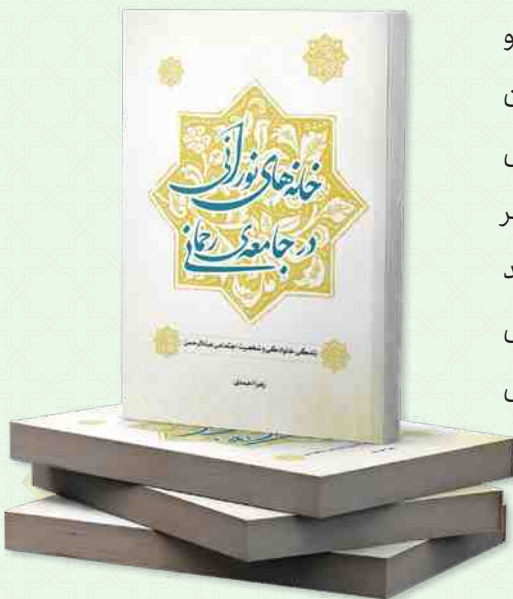
معرفی اجمالی کتاب «خانه‌های نورانی در جامعه رحمانی» و برگزیده‌های از متن کتاب

کتاب «خانه‌های نورانی در جامعه رحمانی»، راه راست را می‌یابند. زیرا پروردگار همه‌ی زندگی خانوادگی و شخصیت اجتماعی عبادالرحمن است که توسط خانم زهرا

احمدی تألیف و در تابستان ۱۴۰۰ توسط مرکز نشر هاجر (ناشر تخصصی زن و خانواده) به چاپ رسید و به جهت داشتن محتوای جذاب، به سرعت به چاپ دوم رسید.

عبادالرحمن همان انسان‌های نورانی و رستگاری هستند که ایمان باجانشان آمیخته است و در میان خانه‌های نورانی خویش در رویارویی با پدر و مادر، همسر و فرزندان هرگز جانب تقوا را رها نمی‌کنند و در اجرای اوامر الهی غفلت ندارند. وقتی در جامعه حضور دارند با نور ایمان به راحتی

راه راست را می‌یابند. زیرا پروردگار همه‌ی زندگی خانوادگی و شخصیت اجتماعی عبادالرحمن است که توسط خانم زهرا احمدی تألیف و در تابستان ۱۴۰۰ توسط مرکز نشر هاجر (ناشر تخصصی زن و خانواده) به چاپ رسید و به جهت داشتن محتوای جذاب، به سرعت به چاپ دوم رسید.

زندگی پربرکت ایمانی، ترسیم می‌کند و عاقبتی نیکو برای این زندگی و فرد فرد آن وعده می‌دهد! تا جایی که در شمار بندگان رحمانی قرار گیرند. عباد الرحمن، آن‌گونه که پروردگار معرفی می‌کند، بندگان هستند که در روشنایی نور وحی، صداقت را زیربنای زندگی خود کرده و حسنه‌ی دنیا و آخرت را از خداوند طلب می‌کنند و از تفکر سازنده برای رسیدن به عمل صالح غافل نمی‌شوند.

محتوای کتاب:

این کتاب که در ۶۸ صفحه به چاپ رسیده، با بیانی ادبی و شاعرانه، از زندگی حضرت زهرا و حضرت علی علیه السلام به عنوان نمونه‌ای از خانه‌ی نورانی، آغاز نموده و سپس جلوه‌های پیوند با خدا، پیوند عاطفی

خانواده، پیوند ایمانی اعضای خانه، فرزند دار شدن و... را در زندگی ایشان به تصویر کشیده است. در ادامه به بررسی نقش حیا، دعا، قرآن، آراستگی منزل و موارد دیگری که در شکل‌گیری عباد الرحمن و به تبع آن تشکیل خانه و خانواده نورانی مؤثرند، می‌پردازد. پس از ساختن خانه‌ای نورانی، برای حفظ آن نیز راهکارهایی ارائه شده است؛ از جمله: هوشیاری در برابر نعمت‌ها، استغفار، امید به رحمت الهی و...

مؤلف به عباد الرحمن در جامعه امروز نیز پرداخته: «با همه‌ی وجودم باور دارم که بنده‌های رحمانی در هر شرایطی قادرند با مصالح ایمان پایه‌های جامعه‌ی نورانی را همچون مدینه‌ی نبوی برگردهی ظلم

از مزیت‌های کتاب این است که در جای جای متن، آیات الهی که متن کتاب از آن الهام گرفته یا اثبات‌کننده روش صحیح **عباد الرحمن** بر پایه قرآن است، آورده شده است.

و سخن آخر:

آخرین سخن کتاب، معرفی **عباد الرحمن** با هویت حزب الله است. آرمان همه‌ی شیعیان راستین تشکیل جامعه‌ای است که در آن زیر چتر ولایت، کتاب خدا میزان باشد و شیعه‌ی منتظر خوب می‌داند که بدون بهره‌کاربردی از آیات خدا، چه در زندگی خانوادگی و چه در زندگی اجتماعی هرگز نمی‌تواند مدعی زمینه‌سازی ظهور باشد. تقوای بنده‌های واقعی شرایط را برای اذن و اجازه پروردگار مبنی بر قرار گرفتن نور الهی در خانه‌های آنان فراهم می‌کند. «**فِي بُيُوتٍ أَذْنُ اللَّهِ أَنْ تَرْفَعَهُ**».

و فساد زمان بنا کنند. پس جستجویی عطشناک را آغاز می‌کنم...»^۲

در این کتاب به گوشه‌ای از افعال **عباد الرحمن** اشاره شده: برخورد کریمانه در برابر باطل، حفظ سلامت جامعه از طرق متفاوت «طبیعی است که جهاد با جهالت، سلاح آگاهی می‌خواهد؛ سلاحی که باید با شرکت مؤمنانه در حلقه‌های آموزش پیامبر کسب شود و با اعتقادی خالص به مجاهدانی که از جهاد با دشمن برمی‌گردند منتقل شود و در مرحله‌ی بعد، آموخته‌هایشان به میان مردمی برده شود که به منشأ و مبدأ وحی دسترسی ندارند...»^۳

همچنین به یکی از مهم‌ترین پایه‌های زندگی که اعتماد را برمی‌انگیزد، و ادای امانت الهی محسوب شده و حاکمیت الهی را مستقر کرده، اشاره می‌کند: «... این امر جاذبه‌ای است برای صید دل‌ها و اعتماد مؤمنین تا با اطمینان خاطر مسئولیت و امانت‌های مهم را به او واگذار نمایند»^۴.

پی‌نوشت

۱. واقعه/ ۶۱ و ۶۲.
۲. ص ۳۹ از همین کتاب.
۳. ص ۴۵ از کتاب.
۴. ص ۵۷ از کتاب.
۵. نور/ ۳۶.

پیوندهای آسمانی

احمد اسماعیلی - دانش آموخته‌ی سطح ۲ حوزه علمیه قم

ازدواج امری مقدس، مورد تأکید اسلام و ضامن حفظ عفت فرد و جامعه است؛ ولی انجام ازدواج به دلایل مختلف دچار مشکل است. این مشکلات باعث شده که میلیون‌ها دختر و پسر نتوانند ازدواج کنند و بی‌همسر بمانند؛ بنابراین جا دارد هر ارگانی در حد توان برای گسترش ازدواج تلاش کند. از این روی، اداره کل هماهنگی و پشتیبانی اعزام معاونت تبلیغ و آموزش‌های کاربردی حوزه‌های علمیه، درصدد شد که از مبلغین هجرت برای فرهنگ‌سازی و گسترش ازدواج در مناطق تحت پوشش خود کمک بگیرد و در حد توان، برای رفع مشکلات آن اقدام نماید. جهت دستیابی به این منظور، از مبلغین در مساجد محل خدمت خود خواست که شورایی به نام «پیوندهای آسمانی» ایجاد نموده و با کمک مردم و معتمدین محلی برای رسیدن به هدف خود حرکت کنند.

سیاست‌های این طرح:

- ۱ حرکت در راستای قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام؛
- ۲ رعایت توصیه‌های حضرت امام خمینی رحمته‌الله و مقام معظم رهبری عنه‌الله؛
- ۳ پرهیز از به‌کارگیری شیوه‌های نادرست که ممکن است موجب سوءاستفاده قرار گیرد؛
- ۴ پرهیز از امور حساسیت‌زا؛
- ۵ رعایت آبرو و حیثیت مردم؛
- ۶ رعایت شئون روحانیت؛
- ۷ ارتباط با دختران بدون هماهنگی خانواده.

هدف این طرح:

ترویج و گسترش ازدواج دینی برای جوانان، مردان و زنان مجرد.

شورای پیوندهای آسمانی چگونه تشکیل می‌شود؟

شورای پیوندهای آسمانی در مساجد تشکیل و زیر نظر امام جماعت مسجد، معاونت تبلیغ حوزه علمیه شهرستان و استان فعالیت می‌کند.

اعضای شورا:

- ۱- امام جماعت مسجد؛ **تبصره** مسئول شورا، امام جماعت مسجد می‌باشد.
- ۲- مسئول بسیج؛
- ۳- نماینده هیئت امناء؛
- ۴- نماینده شورای روستا؛
- ۵- از معتمدین فعال محلی با نظر اعضای شورا.

وظایف:

۱- فرهنگ‌سازی نسبت به امر ازدواج:

- بیان اهمیت ازدواج در سخنرانی‌های عمومی؛
- تبلیغ چهره‌به‌چهره؛
- توزیع کتاب، مجلات، بروشور و ...؛
- استفاده از پیامک و شبکه‌های اجتماعی؛
- معرفی الگوهای موفق؛
- ترغیب والدین به تسریع ازدواج فرزندان؛

۲- برگزاری جلسات و کارگاه‌های آموزشی و مهارتی با موضوعات ذیل:

- ضرورت و اهمیت ازدواج؛
- احکام شرعی ازدواج؛
- ملاک‌های انتخاب همسر؛
- نقد ایده‌آل‌گرایی در انتخاب همسر؛
- سبک زندگی اسلامی.

۳- شناسایی و معرفی افرادی که نیاز به ازدواج دارند:

- شناسایی افراد در شرف ازدواج در منطقه با کمک گرفتن از معتمدین و مسئولین محل؛
- پیشنهاد مورد مناسب به خانواده پسر جهت خواستگاری؛
- ورود کردن در مرحله خواستگاری در صورت لزوم؛
- بررسی مشخصات افراد نیازمند ازدواج به منظور رعایت کفویت؛
- برگزاری جلسات پیوندهای آسمانی در شهرستان به منظور تبادل اطلاعات و تجربیات برای تسهیل امر ازدواج.

شرایط عمومی اعضاء

شورای پیوندهای آسمانی:

- ۱- تأهل؛
- ۲- خوش‌نام و خوش سابقه بودن؛
- ۳- اشتها به تقوا و پرهیزگاری؛
- ۴- رازداری؛
- ۵- مقبولیت عمومی.

چگونه کمال‌گرا نباشیم؟

عقیل مصطفوی مجد

دانش‌آموخته‌ی سطح ۳ حوزه علمیه - مشاور خانواده

برخی از افراد جامعه در زندگی خود به شدت دچار کمال‌گرایی می‌شوند؛ به طوری که در زندگی شخصی و کاری، حتی در تعامل با دیگران، انتظار دارند که همه چیز سر جای خودش باشد، کار به نحو احسن انجام شود و دیگران کاملاً به حرف‌های آن‌ها توجه کنند؛ مثلاً در حوزه ارتباطات، پدر توقع دارد فرزند او در تمام موارد به حرفش گوش دهد، یا خانم انتظار دارد شوهر، طبق نظر او عمل کند و اگر چنین انتظاری در زندگی آن‌ها عملی نشود، همه چیز را با عینک سیاه و منفی ارزیابی می‌کنند. همین امر باعث

می‌کند. این سخت‌گیری ناخواسته منجر به کاهش ارتباط فرد با همسر، فرزند و دیگران می‌شود و در ادامه اگر همچنان مورد تأیید قرار نگیرد، بازهم برداشت و قضاوت منفی تکرار می‌گردد و خشم و ناراحتی فرد، بیشتر از قبل می‌شود و این بار فرایند نارضایتی و سخت‌گیری به خود را تشدید می‌کند؛ تا جایی که فرد کمال‌گرا با قرار گرفتن در تله کمال‌گرایی، دائماً در زندگی خود، احساس نارضایتی می‌کند، حتی دیگر اتفاقات خوشایند نیز تأثیری در احوالات او نخواهد داشت.

از کجا بفهمیم کمال‌گرا شدیم؟

کمال‌گرایی با عزت‌نفس ارتباط تنگاتنگی دارد. اگر عزت‌نفس در زندگی مبتنی بر نتیجه‌گرایی با معیارهای سخت‌گیرانه باشد؛ مثلاً در صورتی که فرد خود را انسان

می‌شود احساس نارضایتی، سراسر وجود شخص را فراگیرد و همچنین روی رفتارها نیز تأثیر منفی خواهد گذاشت، اما با این قضاوت منفی و سخت‌گیرانه چه اتفاقی می‌افتد؟

معمولاً فرد کمال‌گرا در چنین موقعیت‌هایی، مسئله را در معیارها و ملاک‌های سخت‌گیرانه خود جستجو می‌کند؛ به عبارتی او فکر می‌کند؛ چون به اندازه‌ی کافی خوب نبوده، باعث شده فرزند، همسر یا دیگران به حرف‌های او توجه نکنند. از این‌رو شروع به سخت‌گیری بیشتر نسبت به خود

مبتنی بر تأیید دیگران شده است. پیامد این اتفاق چنین است:

اگر عزت نفس شما مبتنی بر تأیید توسط دیگران باشد، یک معیار سخت گیرانه است و منجر به این می شود که اگر همسرتان، یک بار به شما توجه نکند، احساس بدی نسبت به خود پیدا کنید و چه بسا این طور برداشت کنید که از جهت ظاهری مورد تأیید همسرتان نیستید، یا در روابطتان مشکلی به وجود آمده است و همین عامل باعث می شود که شما بیشتر به ظاهر خود برسید و چه بسا دفعه ی بعد

هم همسرتان، عکس العمل مورد انتظار را نشان ندهد و این بار مطمئن تر می شوید که دچار یک عیب جدی در ظاهر هستید، یا چه بسا مشکل جدی در روابط شما و همسرتان وجود دارد؛ درحالی که هیچ مشکلی وجود ندارد، بلکه این حس تأیید طلبی شماست که باعث شده چنین برداشتی داشته باشید.

ارزشمند و شایسته ای بداند که همواره در تحصیلات، شاگرداول کلاس یا مدرسه است، در آن صورت کمال گرایی در او آغاز شده و از آنجایی که معیارهای سخت گیرانه معمولاً مانع از رسیدن به نتیجه مورد نظر می شود، احساس ناکامی و بدی را نسبت به خود پیدا می کند و در ادامه برای جبران، دوباره روی معیارهای خود، بیشتر و سخت گیرانه تر عمل خواهد کرد و این دور باطل، همچنان ادامه خواهد داشت. برای فهم بهتر مسئله به مثال زیر توجه کنید:

تصور کنید شما زمانی از خودتان احساس رضایت مندی می کنید که همسرتان به شما توجه کند. حال اگر همسرتان یک روزی به دلایل مختلفی، از جمله خستگی یا ناراحتی یا هر چیز دیگر به شما توجه مورد انتظار را نداشت، حس بدی سراسر وجودتان را فرا می گیرد. در اینجا حس رضایت مندی شما از خودتان یا همان عزت نفستان

۱. واقع بین باشیم

توقعات و انتظارات در زندگی

باید واقع بینانه تنظیم شوند. منطقی نیست

که انتظار داشته باشیم فرزند، تمام حرف‌های ما

را بپذیرد یا توقع داشته باشیم که دیگران مثل ما فکر

کنند. به هر حال همواره عده‌ای وجود دارند که مثل ما

فکر نمی‌کنند و نظر متفاوتی با ما دارند و این لزوماً

ربطی به عزتمندی ما ندارد!

راهکارهای مقابله با کمال‌گرایی:

برای رهایی از

کمال‌گرایی و این دور باطل،

لازم است به چند نکته

توجه کنیم:

۲. هدف‌مان انجام وظیفه باشد

هدف در زندگی چه شخصی و

چه کاری، باید انجام وظیفه‌ی الهی باشد و بهتر است

رسیدن به نتیجه و اثرگذاری را به خداوند واگذار کرد. همچنان

که خدای متعال در قرآن کریم خطاب به پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آن زمان که

تمام تلاشش را می‌کرد تا کفار را هدایت کند، فرمود: ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ﴾؛ «پس تذکر بده که همانا تو تذکر دهنده‌ای و بر

آنان سیطره و تسلطی نداری (که به ایمان آوردن مجبورشان کنی)»^۱ در

سوره غاشیه نیز، خداوند به پیامبرش تذکر داده و فرموده است:

«تو تذکر بده که هر کس خشیت دارد، متذکر می‌شود و

افراد شقی از تذکر دوری خواهند کرد»^۲.

نتیجه

در مواجهه با ناملایمات زندگی و نرسیدن به اهداف مورد نظر، اعم از عدم همراهی اطرافیان در ارتباطات و تعاملات، مؤثر نبودن توصیه‌ها در همسر و فرزندان و...، نباید فرد احساس بدی نسبت به خود داشته باشد و خود را سرزنش کند؛ بلکه باید بپذیرد هرکس اختیار و حق انتخاب دارد. در نهایت فرد می‌تواند با بازنگری در رفتار خود، به نتیجه مطلوب [که خواست الهی در آن هست] برسد.

بر همین اساس، توصیه بر این است که عزت نفس و احساس رضایتمندی از خود را، باید مبتنی بر انجام وظیفه الهی کرد، نه حصول نتیجه! یعنی افراد در هر نقشی، پدر یا مادر، همسر یا فرزند سعی کنند وظیفه‌ی خود را در حوزه فردی، اجتماعی و خانوادگی به درستی و مورد رضای الهی انجام داده و رسیدن به نتیجه را به خدای متعال واگذار کنند.

برای مطالعه بیشتر:

۱. غلبه بر کمال خواهی، ترجمه: سارا کمالی و فروغ ادریسی، نشر ارجمند، چ ۱، ۱۳۹۱.
۲. چگونه کمال گرانباشیم؟، ترجمه: نرگس محمدی، نشر شمشاد، بی‌تا.

پی‌نوشت

۱. غاشیه ۲۱-۲۲.

۲. تفسیر نور، محسن قرائتی، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، تهران، چاپ ۱۱، ۱۳۸۳ش، ج ۱، ص ۴۶۶.

لطفاً وصل کنید به

دکتر عسگری!

محمد حسین قدیری - دانش‌آموخته سطح ۳ حوزه علمیه
کارشناس ارشد روان‌شناسی

گاهی برایم درد و دل می‌کرد. او سنگ‌بُر حرفه‌ای بود که به خاطر دیسک کمر ناچار شده بود شغل خدمتکاری را انتخاب کند. وقتی آقای عسگری را دیدم درباره‌ی آن جوانی که تماس گرفته بود، با او صحبت کردم.

لبخندی زد و گفت: «عجب! پس فکر کرده من متخصصم. باید بهشون بگم من حتی سواد زیادی هم ندارم. راستش اون روز ساعت کار اداری تمام شده بود و همه رفته بودند. من بودم و مرکزی سوت‌وکور و همچون قبرستان ارمنی‌ها خلوت! زنگ تلفن به صدا درآمد و در

روزی جوانی با مرکز علمی تماس گرفت و گفت: لطفاً وصل کنید روان‌شناس دکتر عسگری! با تعجب از همکاران پرسیدم اینجا **دکتر عسگری** داریم؟ گفتند: خیر. از او پرسیدم قبلاً با ایشان صحبت کردید؟ گفت: بله، روز گذشته ساعت ۴ بعدازظهر. آن ساعت مرکز تعطیل است و فقط دو خدمتکار به‌طور نوبتی بعدازظهرها کار می‌کنند که یکی از آن‌ها آقای عسگری است. به او گفتم: ایشان نیستند، بعدازظهر تماس بگیرید. آقای عسگری، خدمتکار مرکز علمی بود. در یک منطقه از شهر زندگی می‌کردیم.

فضای خلوت مرکز می‌پیچید. گوشی را برداشتم جوانی بود بسیار ناامید؛ از خودش، از دیگران، از آینده. خوب خوب، به سخنانش گوش دادم. بعدش از مشکلات زندگی‌ام برایش گفتم. وقتی فهمید زندگی پرفرازونشیبی داشتم و سردی و گرمی روزگار را چشیده‌ام. گویی تشنه‌ای بود که به چشمه‌ای آب‌خنک رسیده باشد. از اسب نگرانی پیدا شد و افسار اسب را به دست گرفت تا در سایه‌اش در بیابان تفتیده‌ی ناامیدی باهم حرف بزنیم. بعد از گفتگویمان

خیلی تشکر کرد و گفت خیلی دیدم را به زندگی عوض کردید. حق باشماست، دنیا که به آخر نرسیده که این‌طوری زانوی غم بغل گرفته‌ام.»

بعد از سخنان آقای عسگری به یاد مراجعی افتادم که می‌گفت وقتی مشکلاتم را برای مشاوره تعریف کردم. خوب به چشمانم نگاه می‌کرد و بادقت به حرف‌هایم گوش داد، سپس آهی کشید و گفت: درک می‌کنم، اتفاقات سختی را پشت سر گذاشتی، اما این صبوری تو نیز قابل تحسین است.

تکیه بر تقوا و دانش در طریقت، کافری است

رهروگر صد هنر دارد، توکل بایندش

«همدلی» یعنی تصور خود در شرایط و کالبد فرد مقابل و از نگاه او مسائل را دیدن.

همدلی حساس بودن نسبت به درک احساسات و رنج دیگری است. فرد همدل همچون نجات‌غریق است، ولی «همدردی» یعنی غرق‌شدن در مرداب رنج و احساس شخص غریق.^۱

فرسنگ‌ها از همدلی فاصله دارد. مادری که مشغول وب‌گردی و چت در فضای مجازی است؛ لایلی می‌خواند و به کودکش شیر می‌دهد، چرخ همدلی‌اش پنچر است و به رینگ و لاستیک ارتباط صدمه می‌زند و احتمال خطر چپ کردن ماشین رابطه، زیاد است. حال خوب است این مهارت را تمرین کنیم؛ بیاییم در برنامه‌ای مکتوب، روابط خود را رصد کنیم و هنر همدلی را تمرین کنیم.

ای بسا هندو و ترک هم‌زبان

ای بسا دو ترک چون بیگانگان

پس زبان محرمی خود دیگر است

همدلی از هم‌زبانی بهتر است

قدرت اثربخشی همدلی را دست‌کم گرفته‌ایم. این مهارت و فن بسیار کاربردی، از بس در فضای ساده‌انگارانه تکرار و دست‌مالی‌شده به آن جفا شده است. بد نیست در جلسه‌ای رسمی از برخی واژه‌ها عذرخواهی کنیم. یکی از آن‌ها واژه همدلی است. خدا را چه دیدید شاید توانستیم دلش را به دست بیاوریم. هنر استاد باب راس یا فرشچیان را در نظر بگیریم چقدر ظرافت و دقت و تمرین در دل این نقاشی‌ها قرار دادند؟ همدلی، تابلوی هنری ما در روابط بین‌فردی است؛ بنابراین برای رسیدن به این هنر باید عرق بریزم، زحمت بکشیم، الگو یابی کنیم و زیر نظر مربیانی حاذق، نازک‌اندیشی و نازک‌بینی را تمرین کنیم.

به‌عنوان نمونه؛ فردی که موقع سخن گفتن فرزند یا همسرش، شنونده فعالی نیست و سرش توی گوشه است،

پی‌نوشت

۱. رک: آشنایی با اصول و فنون مشاوره، سید احمد رهنمایی، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رضی الله عنه، ۱۳۹۴، صص ۵۶-۵۸.

عوامل زمینه‌ساز وفاداری در خانواده ۲

حسین وجدانی

دانش‌آموخته سطح ۳ حوزه علمیه

مشاور خانواده

بِالْمَعْرُوفِ» گرفته شده است؛ یعنی «با همسرانتان با اخلاق نیکو معاشرت کنید»، پس از آن بیان می‌کند که اگر به جهاتی از همسران خود رضایت کامل نداشته باشید، فوراً تصمیم به جدایی و یا بد رفتاری نگیرید و تا جایی که می‌توانید مدارا کرده و به مصالح زندگی مشترک توجه کنید و معاشرت به معروف و رفتار شایسته داشته باشید که خداوند در عوض این عمل به شما خیر کثیر عطا می‌کند. معاشرت به معروف می‌تواند در قالب خوش‌بینی، وقار، هدیه دادن و... باشد که هر کدام از این‌ها در وفاداری زوجین نسبت به یکدیگر نقش مهمی دارند. در ادامه به برخی از راهکارهای مهم معاشرت به معروف اشاره می‌کنیم:

وفاداری در خانواده و حرکت به سوی خانواده پایدار، به عوامل متعددی بستگی دارد؛ از جمله این عوامل، عفت متقابل است که در شماره‌ی قبل ماهنامه، به صورت تفصیلی به این مسئله پرداخته شد. در این شماره؛ به «معاشرت به معروف» که خود عامل مهم دیگری در زمینه‌ی وفاداری است، می‌پردازیم. معاشرت به معروف شامل مؤلفه‌هایی مانند خوش‌بینی، وقار، حُسن خلق، هدیه دادن، آراستگی، توجه به نیاز جنسی، تواضع، گشاده‌رویی و صلح‌آمیز است که در چند شماره به بیان آن‌ها پرداخته خواهد شد. حسن معاشرت، مفهومی قرآنی است که از آیه ۱۹ سوره نساء و از عبارت «عَاشِرُوهُنَّ»

۱ خوش بین باشیم

را به خود جلب می‌کند.» زن و شوهری که دنبال زندگی شیرین و لذت بخش هستند، لازم است به یکدیگر با دید مثبت و خوش بینانه نگاه کنند، جنبه‌های مثبت یکدیگر را در نظر بگیرند و با چشم پوشی از عیب‌ها و نقص‌های یکدیگر، پیوسته زندگی و رفتار طرف مقابل را زیبا ببینند و برخی معایب موجود را پذیرفته و سعی در همراهی کنند.

از اموری که با خوش بینی رابطه عکس دارد، برداشت نادرست از رفتار و گفتار فرد مقابل است. برداشت نادرست،

خداوند متعال بنای خانواده را بر اساس مودت و رحمت قرار داده و از آنجا که یکی از عوامل جلب آن، حسن ظنّ به همسر است، این فضیلت اخلاقی تأثیر خوبی بر استحکام بنیاد خانواده خواهد داشت. خوش بین بودن به دیگران در پی آرامش روحی و روانی از سویی و دوری از گناهان و ردایلی اخلاقی از سوی دیگر، محبت دیگران را به فرد جلب می‌کند و آنان را به وی علاقه مند می‌گرداند؛ امام علی علیه السلام در این باره می‌فرمایند: «کسی که به مردم گمان نیک برد محبت آنان

خانواده و وفاداری زوجین نسبت به همدیگر نقش اساسی داشته باشد. در واقع وقار انسان، نشانگر کمال عقل و سلامت وجود اوست که در متون دینی متانت، وقار و آرامش در زندگی فردی و اجتماعی است که از آن به «سکون الريح»^۴ تعبیر شده است که به معنای فردی است که ثبات شخصیتی دارد و با وزش باد جهت خود را تغییر نمی‌دهد. علت اینکه وقار و آرامش به ساکن بودن باد تشبیه شده است، به این معناست که آن‌ها انسان‌های باوقاری هستند. مثل باد نیستند که به این طرف و آن طرف حرکت کنند، گاه تند شوند و زمانی گند؛ بلکه آنان بامتانت و وقار رفتار می‌کنند.

پیامبر اکرم ﷺ چند صفت اخلاقی را از انشعابات وقار انسان می‌دانند، وفاداری و ترک خیانت از جمله این صفات اخلاقی است. حضرت فرمودند:

سبب تخریب روابط مطلوب اعضای خانواده و بروز تشنج و ناراحتی می‌شود. یکی از عوامل اصلی بروز اختلاف‌های زناشویی همین سوءتفاهم است و بهترین راه مقابله با آن، خوش‌بینی است. صفت اخلاقی خوش‌بینی علاوه بر اینکه سبب کارآمدی خانواده می‌شود، به‌طور مستقیم در کارآمدی و بروز خوش‌بینی در جامعه نیز اثر می‌گذارد؛ زیرا فرزندان هر سبک‌تبینی که در تعریف پدیده‌ها توسط والدین به‌کاربرده شود، را می‌آموزند و به خاطر می‌سپارند و در آینده در برخورد با افراد جامعه، از آن استفاده می‌کنند.^۳

۲) باوقار باشیم

وقار یکی دیگر از فضایل اخلاقی است که می‌تواند در تحکیم

۳۳ **حُسن خلق داشته باشیم**

«از وقار، صفاتی منشعب می‌شود از جمله: لطف، دوراندیشی، امانت‌داری، ترك خیانت، راست‌گوئی، پاک‌دامنی و...»^۵ از این روایت به‌خوبی پیدا است که وقار شخص باعث می‌شود به سمت خیانت حرکت نکند و همین امر می‌تواند دربرگیرنده‌ی وفاداری و تعهد در خانواده باشد.

بسیاری از آیات و روایات، مردان را به خوش‌اخلاقی با همسرانشان فرامی‌خوانند، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «بهترین شما کسی است که برای خانواده خود بهترین است و من بهترین افراد برای خانواده‌ام هستم.»^۶ همچنین امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «خداوند رحمت کند بنده‌ای را که رابطه‌ی خود و خانواده‌اش را نیکو گرداند.»^۷ در برخی از روایات نیز، خوش‌اخلاقی از بهترین صفات، بد اخلاقی از صفات بسیار ناپسند زنان معرفی شده و از آنان خواسته شده

با همسر خود با اخلاقی خوش برخورد کنند و از بد اخلاقی بپرهیزند. «بهترین زنان شما آنانی هستند که با شوهر خود مهربان و نرم خو هستند و با او همراهی می‌کنند، چون شوهرش به خشم آید تا او را خشنود نسازد، خواب به چشمش نیاید.»^۱ حسن خلق از جمله فضایل اخلاقی در خانواده است که میوه آن وفاداری است و محبت زوجین را به یکدیگر زیاد می‌کند. از همین رو امام علی علیه السلام حسن خلق را عامل پایداری دوستی و محبت در خانواده دانسته و می‌فرماید: «خوش خلقی محبت به بار می‌آورد و دوستی را استوارتر می‌سازد.»^۲

ادامه دارد...

پی‌نوشت

۱. نساء/۱۹.

۲. «مَنْ حَسَنَ ظَنَّهُ بِالنَّاسِ حَازَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةَ»؛ غر الحکم و درر الحکم، تمیمی آمدی، مصحح: رجائی، سید مهدی، قم: دار الکتاب الإسلامی، چاپ دوم، ۱۴۱۰ق، ص ۶۴۱.

۳. شاخص‌های خانواده کارآمد، محمد مهدی صفورایی پاریزی، پژوهشنامه مطالعات اسلامی زنان و خانواده، سال اول، ش ۱، ۱۳۹۲، ص ۳۴.

۴. «وَأَلْبِسْنِي زِينَةَ الْمُتَّقِينَ فِي... سَكُونِ الرَّيْحِ»، صحیفه سجادیه، دعای ۲۰.

۵. «وَأَمَّا الزَّانَةُ فَيَتَشَعَّبُ مِنْهَا اللَّطْفُ وَالْحَزْمُ وَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ وَتَرْكُ الْخِيَانَةِ وَصِدْقُ اللَّسَانِ وَتَخْصِينُ الْفَرْجِ وَ...»؛ تحف العقول عن آل الرسول عليهم السلام، ابن شعبه حرانی، مصحح: علی اکبر غفاری، قم: مؤسسه نشر اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۶۳ش، ص ۱۷.

۶. «حَيْرَتُكُمْ حَيْرَتُكُمْ لِأَهْلِيهِ وَ أَنَا حَيْرَتُكُمْ لِأَهْلِي»؛ من لایحضر الفقیه، ابن بابویه، محمد بن علی (شیخ صدوق)، مصحح: علی اکبر غفاری، قم: دفتر انتشارات اسلامی، چاپ دوم، ۱۴۱۳ق، ج ۳، ص ۵۵۵.

۷. «وَجَمَّ اللَّهُ عَبْدًا مُحْسِنًا وَفِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ زَوْجَتِهِ»؛ من لایحضر الفقیه، ج ۳، ص ۴۴۳.

۸. «حَيْرٌ نِسَائِكُمْ الْخُمْشُ فَقِيلَ: مَا الْخُمْشُ قَالَ: الْهَيْبَةُ، اللَّيْنَةُ، الْمُؤَانَةِ، الَّتِي إِذَا غَضِبَ زَوْجُهَا لَمْ تَكْتَجَلْ عَلَيْهَا بِغَمُضٍ حَتَّى يَرْضَى»؛ الکافی، کلینی، محمد بن یعقوب، مصحح: غفاری، علی اکبر و آخوندی، محمد، تهران: دار الکتاب الإسلامیة، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ق، ج ۵، ص ۳۲۵.

۹. «حُسْنُ الْخُلُقِ يُورِثُ الْمَحَبَّةَ، وَ يُؤَكِّدُ الْمَوَدَّةَ»؛ غر الحکم و درر الحکم، ص ۳۵۳.

سنت جاودانه ۱

محمدرضانیوکلام

دانش آموخته سطح ۲ حوزه علمیه قم

بی‌خبر بود، روزی سراغش را از پدرش می‌گیرد و جوابی می‌شنود که شگفت‌زده می‌شود!! همان چند جلسه روضه‌ی خانگی در او معجزه کرده بود، پدرش گفته بود: در بعضی ایام سال ایرانی‌های مقیم دانمارک را در مکانی جمع می‌کند و برایشان مقتل می‌خواند. می‌سوزد و می‌سوزاند. شبیه او افراد زیادی بوده و هستند که از معجزه‌ی روضه‌های خانگی بهره‌مند شدند.

به نظر می‌رسد اگر در میان اعضای فامیل، خویشاوندان، همسایه‌ها و محله‌های مناطق تبلیغی، این سنت دیرینه‌ی

از لحاظ عقیده و باور چندان مذهبی نبود و بیشتر او را جزء اراذل و لات‌ها به حساب می‌آوردند. بیشتر اوقات، پارک، محل قرار برای درد دل‌های او بود. موقعیت‌های گناهی که برایش پیش می‌آمد، میان دوراهی ترک و انجام مشورت می‌گرفت. در اغلب موارد گناه را کنار می‌گذاشت. در همان دوران به همراه دوست مداحش که اغلب به مجالس خانگی دعوت می‌شد، او نیز شرکت می‌کرد و آن قدر جذبه‌ی مجالس در او اثر گذاشت که در خانه‌ی پدری، مجالس روضه‌ای برگزار می‌کرد و همان دوستش مرثیه می‌خواند. سبک زندگی خانوادگی، شرایط شخصی و... او را وادار کرد که برای مدتی طولانی از ایران به دانمارک سفر کند. دوست مداحش که مدت‌ها از او

اسلامی ایرانی به صورت هفتگی یا ماهیانه احیا شود؛ علاوه بر کسب خیرکثیر، بسیاری از آسیب‌های اجتماعی فرهنگی، کاهش می‌یابد. مثلاً اگر در منطقه‌ی تبلیغی با همّت همسران و فرزندان طلاب و مبلغان، مجالس روضه‌ی خانگی در عین سادگی جذاب و هدفمند برگزار شود؛ می‌تواند موضوع حیا، عفت، حجاب را بدون بحث و جدال و جنجال، در جان دختران و بانوان نهادینه سازد.

شاید سؤال کنی آیا روضه‌های خانگی سنتی دیرینه است؟! ریشه و پیشینه‌اش کجاست؟! جواب چندان دشوار نیست. با کمی تحقیق در کتاب‌های ارزشمند شیعه، مثل کامل‌الزیارات از مرحوم ابن قولویه، یا بحارالانوار علامه مجلسی رحمه‌الله‌عنه پیدامی‌شود. بنیان‌گذار این مجالس پیامبر و اهل بیت علیهم‌السلام بودند. جالب اینکه اولین محافل در خانه‌ی فاطمه علیها‌السلام و ام سلمه همسر پیامبر صلی‌الله‌عنه‌وآله برگزار شد. شاید بارها حدیث کسا خوانده

باشید و شرح ماجرای این مجلس خانگی که پُر از مدح و فضیلت اهل بیت علیهم‌السلام است را از زبان یگانه دختر پیامبر علیها‌السلام که در خانه‌اش تشکیل شد، شنیده باشید و فرازهای دل‌انگیز آن را زمزمه کرده باشید (هُمْ فَاطِمَةُ وَ آبُوهَا وَ بَعْهَهَا وَ بَنُوهَا). آری ده‌ها حدیث، شاهد ماجرای روضه‌های خانگی **اهل بیت علیهم‌السلام** مخصوصاً امام صادق و علی بن موسی الرضا علیهم‌السلام می‌باشد.

علاوه بر اینکه اهل بیت علیهم‌السلام در خانه‌هایشان مجالس روضه می‌گرفتند به سایر شیعیان نیز توصیه می‌فرمودند:

امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید: «**تَرَاوُزُوا فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ ذَلِكَ حَيَاةٌ لَأْمُرِنَا**» به زیارت یکدیگر در خانه‌هایتان بروید که قطعاً در آن زنده نگه‌داشتن امر ما اهل بیت است! اگر برای برگزاری مجالس خانگی تنها همین روایت زیر وجود داشت کفایت می‌کرد که همه‌ی دغدغه‌مندان شیعه به برپایی آن اهتمام داشته باشند.

در روایتی آمده است: «فَإِنَّ فِي اجْتِمَاعِكُمْ وَ مُذَاكِرَتِكُمْ إِخْيَاءً لِأَمْرِنَا» بدون تردید در جمع شدن شما کنار یکدیگر و گفتگوی شما با یکدیگر زنده نگه داشتن امر ما است.^۲

پس از اهل بیت علیهم السلام این سنت بزرگ را عالمان دین زنده نگه داشتند و بزرگانی مثل: میرزای قمی، و آیات عظام غروی اصفهانی (کمپانی)، سید احمد خوانساری، بروجردی، بهجت، بهاء الدینی، حاج شیخ مرتضی حائری فرزند مؤسس حوزه‌های علمیه، انصاری شیرازی، و فقها و مراجع معاصر در روزی که قلب‌های می‌رند، نمی‌میرد.^۳ به برگزاری آن اهتمام دارند.

گوشه‌ای از فواید و آثار برپایی مجالس خانگی عبارت‌اند از:

- تقویت و گسترش همبستگی و تعامل اجتماعی؛
- ارتقاء سطح ایمان و بسط معنوی و زمینه‌سازی اطاعت و انس بیشتر با اهل بیت علیهم السلام؛
- تخلیه‌ی هیجانات روحی و روانی؛
- برپایی محافل شادی و سرور در اعیاد و میلاد اهل بیت علیهم السلام؛
- اقامه‌ی عزاداری و سوگواری و ذکر مصیبت در شهادت حضرات معصومین علیهم السلام؛
- شبکه‌سازی تمدن دینی، نیروسازی و تربیت افراد شایسته عصر تمدن اسلامی است؛
- استحکام عقیدتی و رفتار؛
- انتقال ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی به افراد؛
- رفع و دفع بحران‌ها و مشکلات فردی، خانوادگی، اجتماعی و مقابله با خرافات، اکاذیب، بدعت‌ها؛

(أحيوا أمرنا) جامه‌ی عمل پوشانده،
ثبت کنیم و در همین ایام بساط برپایی
و تشکیل این محافل که مورد رضایت
اهل بیت علیهم‌السلام است را مهیا نمائیم.

این مجالس در عین آنکه باید ساده و
بی‌آلایش برگزار شود اما آداب و بایسته‌هایی
دارد، همچنین نیازمند آموزش مهارت‌ها
و تکنیک‌هایی برای جذاب سازی دارد،
ان شاء الله در شماره‌های بعدی ماهنامه،
به بیان آن‌ها می‌پردازیم.

اگرچه برپایی مجالس اهل بیت علیهم‌السلام در
حسینیه‌ها و مساجد نیز بسیار ارزشمند
است؛ اما روضه‌های خانگی به سبب
ایجاد صمیمیت بیشتر بین افراد، درگیر
ساختن و پیوند اهالی خانه با مباحث دینی
و اهل بیت علیهم‌السلام، لطف و ارزش دیگری دارد.
بنابراین مجالس خانگی گنجینه‌ای
بی‌بدیل برای بقا، تبیین، تبلیغ عقاید
شیعه، و فرصتی بی‌نظیر، برای تبیین
باورهای دُرست می‌باشد که تربیت و ارائه‌ی
سبک زندگی برای حاضران در مجلس را به
ارمغان دارد.

اگر در مناطق تبلیغی هستیم و یاد ر شهری
که زندگی می‌کنیم که رونق چنین مجالسی
کم است بر خود وظیفه بدانیم و نام خود را
جزو کسانی که به سفارش اهل بیت علیهم‌السلام

پی‌نوشت

۱. بحار الانوار، محمد باقر مجلسی، موسسه الوفاء، بیروت، ۱۴۰۳، ج ۷۴، ص ۳۵۲.
۲. مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، حسین بن محمد تقی نوری، موسسه آل البيت علیهم‌السلام، قم، ۱۴۰۸، ج ۸، ص ۳۲۵.
۳. بحار الانوار، ج ۴۹، ص ۹۰.

بسیار مشتاق بودم که خانواده او را از از
نزدیک زیارت کنم؛ خانواده‌ای که در
این وانفسای اغتشاشات و ناآرامی‌ها،
دردانه‌ی زندگی‌شان را در راه دفاع از
اسلام از دست داده بودند. با همراهی
یکی از دوستان شهید، راهی خانه‌اش
در یکی از کوچه‌پس‌کوچه‌های کمالشهر
کرج شدم. اطراف خانه روح‌الله، پر بود
از بنرهای تصویر شهید که افتخار
خانه شده بود؛ خانه‌ای جمع و جور و
کوچک....
همان ابتدای ورود سمت راست
حیاط، چشمم به حجله شهید می‌افتد؛
این حجله شمه‌ای از زندگی شهید
را روایت می‌کند. قاب عکس شهید،
کمربندهایی رنگارنگ که نشان از

مشکل مادر شهید

صیورا حسینی

کارشناس ارشد شیعه‌شناسی

استعداد او در ورزش رزمی می‌دهد و قرآنی که در کنارش یک سربند «یا منتقم» دیده می‌شود.

مادر شهید، مهربان و دوست‌داشتنی است. رسم میهمان‌نوازی را به خوبی ادا می‌کند و پذیرایمان می‌شود. با کلی عذرخواهی سراغ رسانه‌ام را می‌گیرد و از حضورمان تشکر می‌کند و می‌گوید:

«خودتان را به زحمت انداختید، ما که کاری برای انقلاب نکرده‌ایم، از شما که زندگی شهدا را منتشر می‌کنید، سپاسگزاریم.»

با نگاهی به زندگی شهدا؛ اعم از شهدای هشت‌ساله دفاع مقدس، شهدای هسته‌ای، شهدای مدافع حرم و شهدای امنیت، به خوبی می‌توان گزینه‌ی مشترکی را در میان خانواده‌های آن‌ها پیدا کرد؛ این‌که به واقع يك خانواده باید چه جایگاهی داشته باشد که نتیجه و محصول زندگی‌اش بشود شهیدی

که خونش اسلام و انقلاب را زنده نگه داشته است. چطور می‌شود يك دهه هشتادی که نه از امام و انقلاب و جنگ چیزی دیده است و نه حتی داستان فتنه‌ی ۸۸ را به خوبی در ذهن خود دارد، با بصیرت کامل راه درست را تشخیص داده و جان خود را فدای انقلاب اسلامی و امنیت مردم می‌کند.

عشق به اهل بیت علیهم‌السلام در زندگی

یکی از مهم‌ترین گزینه‌های مشترک در میان شهدا داشتن خانواده‌هایی است که عشق به اهل بیت علیهم‌السلام در جای جای زندگی آن‌ها نمایان است؛ عشق و ارادتی که در يك به يك تصمیمات این خانواده‌ها خود را نشان داده و هیچ کانونی غیر از خانواده نمی‌تواند آن را در دل جوانان کاشته باشد.

عقیله ملازاده، مادر شهید رادمهر که از شهدای مدافع حرم است؛ بعد از شنیدن خبر بازگشت پیکر فرزندش،

در راستای تربیت نسلی که عاشق **اهل بیت** علیهم السلام باشد، شاید توجه به مراحل قبل از انعقاد نطفه، بارداری و دوران شیردهی یکی از گزینه‌هایی است که مادران نباید آن را از خاطر ببرند. اگر در دوران بارداری، سفارش به خواندن دعاها و زیارت‌هایی چون زیارت جامعه‌ی کبیره، زیارت عاشورا، دعای عهد و دعای فرج شده است، بدین جهت بوده که ارتباط مستدام مادر، با این مضامین عالی، مستقیماً در جنین تأثیرگذار است و نسلی عاشق ولایت را می‌پروراند.

سید روح الله به عشق سید روح الله خمینی رحمته علیه

نام‌گذاری فرزندان یکی دیگر از وظایف اصلی پدر و مادر است که توجه به آن می‌تواند عشق به ولایت را با گوشت و پوست فرزند عجين سازد. مادر شهید سید روح الله عجمیان می‌گوید: «ما خیلی امام خمینی رحمته علیه را

با بیان اینکه من هیچ وقت دعا نکردم که پیکر فرزندم بازگردد؛ می‌گوید: «وقتی انسان اولادش را به خداوند می‌سپارد و برای غلامی **حضرت زینب** علیها السلام می‌دهد؛ دور از شرط عهد و پیمان است که بخواهد نقض پیمان با حضرت زینب علیها السلام داشته باشد.»^۲

مادر شهید بامدی از شهدای مدافع امنیت که در ۱۶ مهرماه در کردستان، توسط عوامل کومله به شهادت رسید؛ با یادآوری اینکه ده روز دیگر قرار بود برای فرزندش مراسم عروسی بگیرند؛ اظهار می‌دارد: «من خودم آذرماه سال ۷۴ ازدواج کردم چند ماه بعد از ازدواج به پابوس **امام رضا** علیه السلام رفتیم. در حرم امام رضا علیه السلام نگاه به ضریح کردم و گفتم: یا امام رضا! دوست دارم فرزند اولم پسر باشد که اسمش را رضا بگذارم تا غلامت باشد، دوست دارم مریدت باشد.»

آری! علاوه بر عشق به اهل بیت علیهم السلام در میان خانواده‌های شهدا، به‌ویژه شهدای امنیت، ارادت به ولایت فقیه و رهبری و احساس مسئولیت در مقابل مردمی که سال‌هاست با از خود گذشتگی این کشور اسلامی را سرپا نگه داشته‌اند؛ مسئله‌ای است که در دیدار از خانواده‌های آن‌ها به خوبی می‌توان آن را یافت. اما بیشترین چیزی که در دیدار با خانواده‌های شهدای امنیت خودنمایی می‌کند؛ داشتن مادرهایی با بصیرت بالاست، مادرهایی که با افتخار از شهادت فرزندشان می‌گویند؛ مادرهایی که به خوبی وظیفه‌ی خود را تشخیص داده و به فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله جامه عمل پوشانند که می‌فرمایند:

«كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ... وَ الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَ هِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ»^۴؛ بدانید که همه شما

دوست داریم، ارادت زیادی به ایشان داشتیم و همیشه گوش به فرمان ایشان بودیم. بعد از رحلت ایشان داغدار شدیم. دوست داشتم نام یکی از پسرهایم هم نام رهبرم باشد. برای همین نام روح‌الله را برای ایشان که در دهه فجر سال ۱۳۷۴ متولد شده بود، انتخاب کردم. وقتی امام به رحمت خدا رفتند، ما تا ۴۰ روز پیراهن مشکی که قبل از آن فقط برای اهل بیت علیهم السلام و امام حسین علیه السلام می‌پوشیدیم را به تن کردیم. بعد از آن هر سال از روز ۱۴ خرداد تا ۴۰ روز بعد از آن هم مشکی می‌پوشیم. از سال ۱۳۶۸ تا به امروز»^۳

این مادر شهید با افتخار می‌گوید: «به همه بگویید من يك سرمایه دار هستم، سرمایه‌های من هفت فرزند انقلابی و پا در رکاب رهبر است. با داشتن‌شان دنیا برای من است. خون روح‌الله من، فدای درخت تنومند انقلاب».

مسئول هستید و همه شما نسبت به
زیردستان بازخواست می‌شوید....زن،
عشق به ولایت و مسئولیت در مقابل
مردم و کشور را از بدو تولد تا نوجوانی
مسئول خانه شوهر و فرزندان اوست و
و جوانی در تربیت فرزندانش بگنجانند.
در برابر آنان، بازخواست می‌شود.»

پی‌نوشت

۱. جهان نیوز به نقل از روزنامه جوان، <https://b2n.ir/f48149>

۲. بانک اطلاعات نشریات کشور، www.magiran.com/article/4102573

۳. البته این کار فقط برای حرف دل است، نه اینکه دستور دینی باشد.

۴. ارشاد القلوب، حسن بن ابی الحسن دیلمی، انتشارات شریف‌رضی، قم، چاپ اول، ۱۴۱۲ق، ج ۱، ص ۱۸۴.

یک خاطره، چند نکته

«دل متعلق به این جبهه است!»

فاطمه قمری - دانش آموخته سطح ۳ مطالعات اسلامی زنان جامعه الزهرا علیه السلام

روزی در پارک روی نیمکت نشسته بودم. خانمی با وضع حجاب ناجور نزدیک ما ایستاده بود. من چند بار به او گفتم: «خانم بفرمایید بنشینید خسته شده‌اید!» اما نیامد. بچه‌های ما باهم بازی می‌کردند؛ پسر همان خانم، درختی را به شدت تکان می‌داد. پسرم گفت: «نکن این نهال ضعیف است می‌شکند.» این مادر با پسر من دعوا کرد و گفت: «مگر تو نگهبان پارکی که نمی‌گذاری؟ به توجه ربطی دارد؟» بعد ایستاد و دید من هیچ نمی‌گویم و همین‌طور نگاه می‌کنم! آرام قدم زد و آمد کنارم نشست.

گفتم: «چرا من وقتی بچه‌ی شما را دعوا کردم چیزی به من نگفتی؟!»

گفتم: «شما مثل خاله‌اش هستی. مگر وقتی خاله‌اش او را دعوا می‌کند من چیزی می‌گویم؟!»

تا این را گفتم، گفت: «می‌دانی چرا من نیامدم بنشینم کنار تان؟! چون من متنفرم از امثال شماها که این‌جوری چادر می‌گیرید.»

گفتم: «خیلی ممنون! ولی ما شما را دوست داریم.»

یک دفعه شرمنده شد، خودش شروع کرد و گفت: «ببخشید. می‌دانی من دوتا امر به معروف و نهی از منکر بدم و اصلاً متنفر شدم. یکی اینکه روزی با همسرم وارد یک فروشگاه شدیم! فردی با ظاهر مذهبی، برگشت گفت: «هر چه ارادل است، ریخته توی فروشگاه!» و من هم

روسری اش را جلو می کشید و می گفت:
«واقعاً اگر این جورى به من می گفتند قبول
می کردم؛ به من بد گفتند و...»

این هم یک نوع تبلیغ است. همین که
گاهی ما برویم کنار این گونه افراد بنشینیم.
حاج قاسم و رهبر معظم انقلاب علیه السلام از ما
خواسته اند و فرموده اند: «دل متعلق به
این جبهه است و جان [به قول معروف]
دلباخته این مجموعه است...»

دستاوردهای این تجربه تبلیغی:

- ① در تبلیغ چهره به چهره نیز اهداف و
آداب کلی تبلیغ را رعایت کنیم.
- ② از هر فرصتی برای انجام وظیفه
خود استفاده کنیم.

باردار بودم، همسرم در پاسخ به این فرد
گفت: «اراذل خودتی» و درگیری شد و
زدو خورد پیش آمد. دست شوهرم خورد
به شکم من و خیلی با گرفتاری این بچه را
به دنیا آوردم.

روزی دیگر هم کنار فروشگاه بودم. چند
نفر آمده بودند و به خانم های با حجاب،
گل می دادند. یکی از این افراد که به خانم
محببه ای گل می داد، گفت: «بیا عزیزم.
بگذار بعضی ها ازت یاد بگیرند!» خیلی به
من برخورد. من اصلاً گل نمی خواستم
و نمی خواستم بگویم که چرا به من گل
نداده! اما از این لحن گفتنش که به من
کنایه زده بود، ناراحت شدم.»

گفتم: «حال آن ها اشتباه کردند ولی شما
از ما جدا نیستید.» مایکی دو ساعت حرف
زدیم و خیلی با من رفیق شد و شماره
تماس گرفت. من هم وقتی داشتم با او
صحبت می کردم اصلاً از حجابش چیزی
نگفتم؛ ولی خودش آهسته آهسته

۳ بهترین مکان برای این نوع تبلیغ، مکان‌های عمومی هست که مخاطب در آنجا احساس راحتی بیشتری داشته باشد. چراکه با اطمینان و آرامش بیشتری به مبلغ توجه خواهد کرد.

۴ با محبت، خوش رویی و اخلاق نیک سعی در برقراری ارتباط مؤثر داشته باشیم.

۵ سعه صدر و روحیه‌ی بخشندگی را در خود تقویت کنیم.

۶ بدانیم گذشت و نادیده گرفتن اخلاق منفی و خطای فرد مخاطب موجب جذب و نفوذ کلام بیشتر خواهد شد.

۷ تبلیغ عملی (تبلیغ با رفتار، گفتار و پوشش) موجب جذب حداکثری و موفقیت بیشتر در امر مقدّس تبلیغ خواهد شد.

۸ در امر به معروف و نهی از منکر نیز اگر همدلی و همراهی و احترام متقابل باشد نتیجه مطلوب گرفته خواهد شد. در غیر این صورت، چه بسا با رفتار نامناسب و توهین و زنجاندن دیگران، راه را برای هدایت او برای همیشه ببندیم و دشمنی جدید به دشمنان دین اضافه کنیم.

۹ پیش از اقدام به تبلیغ و امر به معروف و نهی از منکر، حتماً راه‌ها و مراحل آن را بیاموزیم و با آمادگی کامل به این امور مهم اقدام کنیم.

۱۰ احساس مسئولیت اجتماعی را در کودکان خود نیز تقویت کنیم تا در مقابل اشتباهات دیگران ساکت ننشینند و جرأت مخالفت با گناه و اشتباه را داشته باشند.

«شما نیز می‌توانید تجربه‌ها و خاطرات
تبلیغی خود را با ما در میان بگذارید.»

پی‌نوشت

۱. تجربه تبلیغی سرکار خانم رضایی؛ استادیار جامعه زنان استان قم، مدرس کتب شهید مطهری رحمته‌الله و منظومه‌ی فکری امام خامنه‌ای رحمته‌الله.

می تونی بگی؟

با مطالعه محتوای ماهنامه، پاسخ سؤالات مطرح شده را به صورت یک عدد ۵ رقمی بطور مثال (۱۴۳۱۲- شماره ۱) به همراه نام نام خانوادگی، به آیدی @esfahani_ess ارسال بفرمایید.
به افرادی که پاسخ صحیح داده باشند، هدایایی به قید قرعه اهداء خواهد شد.

۱) با نگاهی به زندگی شهدا؛ کدام گزینه امر مشترک در خانواده‌های شهدا نمی‌باشد؟

- ۱ عشق به اهل بیت علیهم‌السلام
- ۲ ارادت به ولایت فقیه و رهبری
- ۳ احساس مسئولیت در مقابل مردم
- ۴ محرومیت مالی

۲) کدام تعریف برای همدلی کامل تراست؟

- ۱ عادی جلوه دادن مشکلات و تلاش برای توجیه اتفاقات
- ۲ درک شرایط طرف مقابل و تصور خودمان در جایگاه او
- ۳ سرکوب نکردن احساسات طرف مقابل
- ۴ سرکوب کردن احساسات طرف مقابل

۳) روش کلی رسانه‌های مجازی دشمن القای کدام مورد است؟

- ۱ ناکارآمد نشان دادن حکومت دینی
- ۲ انعکاس واقعیت‌های زندگی غربی
- ۳ ضدانسانی نشان دادن احکام دین
- ۴ ۱ و ۳

۴) کدام مورد باعث تأمین خاطر عاطفی کودکان نمی‌شود؟

- ۱ برآورده کردن نیازهای مادی
- ۲ امر و نهی در انجام کارها
- ۳ توجه به آسیب‌های محیطی
- ۴ برقراری گفتگوی صمیمی

۵) اگر انگور و آب انگور را بجوشانند، خوردنش.....؟

- ۱ مطلقا حلال است
- ۲ مطلقا حرام است
- ۳ حرام است، مگر اینکه دوسوم آب انگور هنگام جوشاندن کم شود، در این صورت حلال می‌شود
- ۴ در این حکم تفاوت فتاوا وجود دارد

فراخوان مقالات

ماهنامه خانواده‌مبلمان

مرکز پژوهش‌های تبلیغی مجتمع آموزشی پژوهشی تبلیغ
در نظر دارد مقالاتی با موضوعات ذیل ویژه خانواده طلاب و مبلغان (همسران و فرزندان)
در قالب ماهنامه «خانواده مبلمان» به چاپ برساند.

موضوعات فراخوان:

۱. شیوه‌های تعامل خانواده مبلمان با نسل جوان؛
۲. راه‌های ایجاد نشاط و شادابی در خانواده مبلمان؛
۳. تأثیر رسانه‌ها و فضای مجازی بر تربیت فرزندان؛
۴. بیان تجربیات تبلیغی خانواده مبلمان و روحانیون؛
۵. تفریحات سالم برای خانواده مبلغ در محیط تبلیغی؛
۶. کودکی و نوجوانی فرزندان مبلمان؛ ویژگی‌ها و نیازها؛
۷. مدیریت روابط خانواده طلاب و مبلمان با خویشاوندان؛
۸. تبیین ارزش و آثار تبلیغ برای خانواده و فرزندان مبلمان؛
۹. تبیین ظرفیت‌های تبلیغی اعضای خانواده طلاب و مبلمان؛
۱۰. نیازهای آموزشی، مهارتی و هنری خانواده طلاب و مبلمان؛
۱۱. راهکارهای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در محیط تبلیغی و خانواده؛
۱۲. راهکارها و زمینه‌های اشتغال همسران طلاب و مبلمان (تحصیلی، تبلیغی و اشتغال خانگی).

امتیازات

- * پرداخت حق‌التألیف
- * چاپ مقاله به نام نویسنده
- * صدور گواهی و تأییدیه چاپ
- برای نهادها و مراکز

شرایط مقالات

- * حداکثر حجم مقالات ۱۰۰۰ کلمه تایپ شده؛
- * دارای نوآوری و خلاقیت؛
- * مناسب خانواده طلاب و مبلمان؛
- * ارائه راهکار در محتوای مهارتی.

از عموم طلاب (برادران و خواهران) علاقمند و صاحب نظر، دعوت می‌شود
مقالات و آثار علمی خود را به دفتر مجله ارسال نمایند.

راههای ارتباطی

شماره تماس دفتر ماهنامه:

۰۲۵-۳۱۳۲۵۶۵

آدرس اینترنتی: ماهنامه دریا ملت مقالات

www.mobaleghankhanvade.ismc.ir